

Sivistystoimi

Toimialajohtaja: sivistystoimenjohtaja

Sivistyslautakunta

Jäsenet

Jyrki Niittymaa, puheenjohtaja

Heikki Paavisto, varapuheenjohtaja

Eero Peltolalle myönnettiin ero 10.10.2022

Aki Lemmetyinen

Tiina Altti

Saara Peutere-Heikka

Lean Hiekkämäki

Veli-Erkki Ruotsalainen

Taika Olin

Timo Salokorpi

Varajäsenet

Ilkka Salminen

Leo Väreä

Ari Sarin

Päivi Lindqvist

Leila Seppälä

Pauliina Kokko

Ville Erkkilä

Karita Puttonen

Katja Minkkinen

Sivistyslautakunnan kokouksia oli yhteensä kaksitoista. Niistä kaksi toteutettiin Teamsillä ja kolme hybridinä. Asiantuntijat ovat osallistuneet kokouksiin joko veron välityksellä tai olleet läsnä kokouksissa. Käsiteltyjä asioita oli yhteensä 171 pykälää. Asiantuntijat osallistuivat kevätkauden verkon välityksellä; tämän jälkeen paikan päällä.

Toiminnan kuvaus

Yleistä

Tulevaisuuden osaamista kaikille.

Hyvinvoiva jämsäläinen laadukkailla palveluilla, mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella ja terveillä elämäntavoilla.

Sivistystoimiala on ollut v. 2022 kaupungin keskeinen hyvinvointipalveluja järjestävä, tuottava ja niille toimintaedellytyksiä varmentava toimiala. Sivistyslautakunta on asettanut valtuuston hyväksymille talousarviotavoitteille painopistealueet, joilla on yhtymäkohta hyvinvointikertomukseen. Painopistealueet on arvioitu lautakuntatasolla.

Toimialan alkuvuotta sävytti vielä koronapandemia mutta vähitellen siirtyi taka-alalle. Kevääseen ajoittui kasvatuksessa ja opetuksessa ajanjakso, jolloin sekä lasten, oppilaiden, opiskelijoiden että henkilöstön sairastavuus oli korkealla tasolla. Sijaisten rekrytointi vaikeutui. Palvelut pystyttiin kuitenkin turvaamaan.

Suomalainen yhteiskunta siirtyi Korona-kriisistä toiseen: Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan. Tilapäisen suojelun piirissä olevien varhaiskasvatus-, esiopetus- ja valmistavan opetuksen järjestelyt ajankohtaistuivat. Loppuvuoteen ajoittuivat Suomen kielen ja kotoutumiskoulutuksen suunnittelu ja opetussuunnitelman valmistelu. Koulutus alkoi joulukuun alusta. Ennen sitä kotouttamiskoordinaattorin toimesta koulutukseen osallistuville tehtiin alkukartoitukset ja kotoutumissuunnitelmat.

Syyskauteen ajoittuivat Jämsän kaupungin ja Koulutuskuntayhtymän Gradian väliset näkemyserot siitä, mihin toimenpiteisiin jälkimmäisen yhteistoimintaneuvotteluiden tuloksen vahvistaminen johtaa Jämsässä

järjestettävän ammatillisen koulutuksen osalta (koulutusalat / koulutuksen saatavuus, elinkeinoelämän kehitysnäkymä; oppilaitosstatus; hallinnollinen rakenne jne.). Yhteistä näkymää ei löytynyt. Kaupunki ryhtyi tekemään johtopäätelmiä yhteistyörakenteesta.

Ikäluokkien kehitys ja palvelutarve sekä asiakasmäärät
on arvioitu kunkin tulosalueen kohdalla.

Varhaiskasvatus: Vuoden 2022 syntyneiden ikäluokka on alhaisin koskaan: 75 lasta. Vuosittainen vaihtelu on ollut suurta vuodesta 2013 alkaen. Tilinpäätösvuonna varhaiskasvatuksessa oli 587 lasta, joista esioppialaita 152. Varhaiskasvatukseen osallistui talousarviotavoitteen mukaisesti 75 % 1 - 5 vuotiaiden lasten ikäryhmästä. Varhaiskasvatuksen piirissä olevien määrä oli arvioitua suurempi (+30). Varhaiskasvatuspaikkoja oli riittävästi huolimatta kahden varhaiskasvatusryhmän vähenemästä 1.8.2022 alkaen. Luonteensa mukaisesti lähipalveluna toteutettava varhaiskasvatus ja siitä johtuva palveluverkko vaikuttavat resurssien käyttöön. Tilapäisen suojelun piirissä olevia lapsia osallistui varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen noin 15 (ei täyttä toimintakautta).

Perusopetus

Perusopetuksen oppilasmäärä lv. 2022-2023 on yhteensä 1 722 oppilasta. Toteuma on alle talousarviossa laaditun ennusteen, 1 769 oppilasta, mukainen. Lv. 2021-2022 perusopetuksen oppilasmäärä oli 1 763. Oppilasmäärän vähenemisellä ei ollut vielä vaikutusta sarjaisuuteen. Iltapäivätoiminnassa oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 84 oppilasta. Iltapäivätoimintaan osallistuvien 1.-2.-luokkalaisten määrä on vähentynyt oppilasmäärän vähenemisen vuoksi.

Oppilasennusteen mukaan lv. 2023-2024 Jämsän kaupungin perusopetuksessa opiskelee yhteensä 1628 oppilasta. Oppilasmäärä laskee lv. 2028-2029 mennessä 1 116 oppilaaseen. Sarjaisuudet vähenevät suunnittelukautena 12:llä ja ennustejaksolla noin 20:lla. Sarjaisuuksien vähenemisellä on suora vaikutus perusopetuksen henkilöstösuunnitteluun.

Perusopetuksen yhteyteen on perustettu valmistavan opetuksen ryhmiä Jämsänjoen ja Jämsänkosken yhtenäiskouluihin. Valmistavassa opetuksessa oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 84 oppilasta, viisi (5) opettajaa ja viisi (5) ohjaajaa.

Lukiokoulutus

Kalenterivuonna 2021 opiskelijoita oli keskimäärin 229 ja v. 2022 keskimäärin 214. Vuoden lopussa päätoimisia lukion opiskelijoita oli 227. Syksyllä 2022 lukion aloitti 95 uutta opiskelijaa. Kahden tutkinnon opiskelijoita oli vuoden lopussa 23. Heidän pääkoulunsa on Gradia.

Ennusteen mukaan lukion opiskelijamäärä lukuvuonna 2023-2024 on 255 ja lukuvuonna 2024-2025 280. Tämän jälkeen opiskelijamäärä kääntyy laskuun. Lähivuosina lukio on osittain neli- ja kolmisarjainen. Ennusteen mukaan lukio on kolmisarjainen ainakin vuosikymmenen loppuun saakka.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen toimintavuosi on ollut paluuta normaalimpaan arkeen kahden koronan täyteen vuoden jälkeen. Varhaiskasvatuksen toimintavuosi toteutui pääsääntöisesti tavoitteiden mukaisesti niin talouden kuin laadun näkökulmasta. Varhaiskasvatustakiin lisättiin uusi luku 3a lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen annettavaan tukeen. Muutos tuli voimaan 1.8.2023. Valtionavustuksilla jatkettiin hankkeita, joilla vahvistetaan lasten ja lapsiperheiden hyvinvointia ja henkilöstön osaamista.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön palkkaohjelmaa jatkettiin 1.8.2022. Toisessa vaiheessa palkkaohjelma kohdentui pääosin varhaiskasvatuksen opettajien, erityisopettajien ja esimiesten palkkaukseen. Kelpoisten varhaiskasvatuksen opettajien saatavuudessa on edelleen suuria haasteita. Myös muihin tehtäviin tarvittavien sijaisten, erityisesti lyhytaikaisten, saatavuus on vaikeutunut. Palkkaohjelman jatkumiselle onkin tehty määrärahavaraus vuoden 2023 talousarviossa.

Perusopetus

Lukuvuoden 2021-2022 painopisteet perusopetuksessa olivat kestävä kehitys, henkinen, sosiaalinen ja fyysinen hyvinvointi ja kiusaamisen vastainen työ. 2022-2023 teemana on ollut edellisen lv:n painopisteiden lisäksi Huomaa hyvä. Teeman hengessä pyritään huomaamaan lapsen ja nuoren luontevahvuudet sekä hyödyntämään niitä opetuksessa. Opetushallitus täsmensi useita opetussuunnitelmaperusteiden määräyksiä, joiden tavoitteena on vahvistaa oppilaan ja opiskelijan oikeusturvaa ja oppimisympäristön turvallisuutta. Opetussuunnitelmamuutokset hyväksyttiin sivistyslautakunnassa esiopetusta, perusopetusta ja lukiokoulutusta koskevin.

Hyvinvointialueiden toiminnan alkamisen 1.8.2023 myötä koulukuraattorit ja –psykologit ovat siirtyneet osaksi hyvinvointialueen organisaatiota. Muutos koskettaa esi- ja perusopetusta sekä lukiokoulutusta. Samalla Jämsän kaupungin velvoittaa tuottaa näitä palveluja Gradia Jämsälle ja Jämsän Kristillisen Kansanopiston oppivelvollisuuslinjalaisille päättyi. Hanketoiminta on tuonut kouluihin enenevässä määrin sitouttavan kouluyhteistyöhön henkilöstöä ja oppilashuoltohenkilöstön siirto hyvinvointialueille edellyttää oppilashuoltotyöhön uudenlaisia rakenteita.

Kouluverkko on Jämsän kaupunginvaltuuston 17.4.2019 § 17 mukainen.

Lukiokoulutus

Laki oppivelvollisuudesta astui voimaan 1.1.2021 oppivelvollisuuden laajentuessa 18 ikävuoteen asti. Oppivelvollisuuden laajentaminen toi mukanaan toisen asteen koulutuksen maksuttomuuden. Maksuttomuus jatkuu lukio-opintojen loppuun saakka, kuitenkin enintään sen vuoden loppuun, kun opiskelija täyttää 20 vuotta. Vuonna 2022 oppivelvollisia oli keskimäärin 98. Oppivelvollisten määrä kasvaa vuosittain.

Lukion kolmannen ja neljännen vuoden opiskelijat noudattavat 1.8.2016 käyttöön otettua opetussuunnitelmaa. Ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijat noudattavat 1.8.2021 käyttöön otettua opetussuunnitelmaa. Uudessa opetussuunnitelmassa vahvistetaan sekä oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen hallintaa, että laaja-alaista osaamista Lukion kolmannen ja neljännen vuoden opiskelijat noudattavat 1.8.2016 käyttöön otettua opetussuunnitelmaa. Ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijat noudattavat 1.8.2021 käyttöön otettua opetussuunnitelmaa. Uudessa opetussuunnitelmassa vahvistetaan sekä oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen hallintaa, että laaja-alaista osaamista

Sivistyslautakunta hyväksyi lukiokoulutuksen kansainvälisyysstrategia. Opetushallitus myönsi lukiolle Erasmus+ yleissivistävän koulutuksen akkreditoinnin 23.12.2022. Akkreditoinnin myötä lukiolle myönnetään säännöllisesti vuosittaista tukea sekä opiskelijoiden että opetushenkilökunnan liikkuvuuksiin seuraavien viiden vuoden ajan. Näin lukio voi toteuttaa ja kehittää kansainvälisyystoimintaa pitkäjänteisesti tulevinä vuosina

Korkeakouluopetus

Oppilaitosten kanssa tehtävää yhteistyötä on lisätty muun muassa Jyväskylän yliopiston kanssa niin, että Jokivarren päiväkotitoimii kehittäjäpäiväkotiverkostossa ja yhtenä harjoittelupäiväkotina varhaiskasvatuksen opiskelijoille. Jyväskylän ammattikorkeakoulu aloitti syksyllä lähihoitajasta sosionomiksi -polkuopinnot. Kaupunginhallitus päätti 3.5.2022 § 128 pilotoinnista, jossa tuetaan toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa olevien varhaiskasvatuksen lastenhoitajien ja avustajien osallistumista ammattikorkeakoulun polkuopintoihin. Osallistujia on kuusi (6) Kaupunki varautuu myöhemmin henkilöstösuunnitelmissaan huomioimaan vakanssimuutoksien polkuopintojen kautta sosionomin tutkinnon suorittaneet.

Jämsän työväenopisto aloitti syyskuussa 2022 kasvatustieteen perusopintokokonaisuuden 25 op omalla järjestämisluvallaan Jyväskylän yliopiston tutkintovaatimusten mukaisesti. Paikallisesti järjestetyt opinnot lisäävät kasvatus- ja opetusallalla työskentelevien jämsäläisten osaamista. Ryhmässä on ollut 10 opiskelijaa.

Paikallisia korkeakouluopintoja koordinoi ja suunnittelee työryhmä, joka kokoontuu neljä kertaa vuodessa.

Elämänlaatupalvelut

Toiminta ja talous toteutuivat pääsääntöisesti tavoitteiden mukaisesti, kun otetaan huomioon talousarvion 2022 muutokset. Tulosityksiköiden talouden toteutumisessa oli vaihtelua. Musiikkiopiston ja työväenopiston

opiskelijamäärät kasvoivat hieman. Työväenpisto otti aktiivisen roolin sekä Suomen kielen ja kotoutumiskoulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa tilapäisen suojelun piirissä oleville noin 16-18-vuotialle että kasvatustieteiden perusopintokokonaisuuden toteuttamisessa. Vinnille virtaa -hankkeen myötä Vinni avautui yleisölle lukuisten tilaisuuksien myötä, joita oli ideoitu yhteisöllisissä työpajoissa.

Raitti-kokonaisuuden (pääkirjasto, ydinkeskustan nuorisotilat, neuvonta ja matkailuneuvonta) suunnittelu, toteutus ja käyttöönotto olivat keskiössä. Sekä lainaus- että kävijämäärät edellisen vuoden kasvoivat vastaavaan tarkastelujaksoon nähden. Tavoitteesta jäätin hieman johtuen arvioitua pidemmästä muuttoon liittyvästä sulkuajasta. Kävijöitä kirjautui lähes 100 000. Keskeinen sijainti, tilojen saavutettavuus, nykyaikaisuus ja tarkoituksenmukaisuus, omatoimikirjastokonseptia, ajanmukainen tekninen varustus, digiopastus ja tapahtumatuotanto ovat saaneet myönteistä, kiittävää palautetta. Jämsänkosken omatoimikirjasto kalustaminen edistyi loppuvuodesta suotuisasti ja kirjasto avautuu alkukeväästä 2023.

Museovirasto avustuksen turvin jatkettiin Pälämäen kotiseutumuseon kokoelmatyötä. Juuso Waldenin ja paperiteollisuuden veistoksen korjaussuunnitelmat hyväksyttiin ja toteutus aloitettiin.

Ennaltaehkäisevän päihdetyön tiimi aloitti toimintansa. Loppuvuodesta aloitettiin ennaltaehkäisevän päihdetyön suunnitelman valmistelu. Liikuntaneuvonta ja elintapaohjaus käynnistettiin. Uimahallin asiakasmäärätavoitetta ei aivan saavutettu. Astetta alemmaksi -energiasäästökampanjan myötä käyttöönotetut edulliset lipputuotteet saivat huikean suosion. Nuorisovaltuuston toiminta oli aktiivista. Koulunuorisotyötä tehostettiin toisella asteella hankkeen avulla. Koronapandemian aiheuttamista rajoituksista sekä varovaisuudesta tapahtumien ja toiminnan järjestämisessä rajoitusten purkautuessa jätti jälkensä ja avustusmäärärahoja jäin vajaa 30 000 euroa käyttämättä.

Sivistystoimialan hanketoiminta on kuvattu kunkin tulosalueen kohdalla. Hankkeiden lukumäärä vuonna 2022 oli 25. Avustusten suuruus 2 000 € - 441 000 €. Osa avustuksista ja hankkeista on ollut toiminnan osa vuosikausia. Koronapandemian johdosta osaan avustuksista on saatu jatkoaikaa automaattisesti. Osaa jatkoaikaa on haettu itse rekrytointiongelmien vuoksi. Koronavaikutusten lieventämiseen liittyvien haettavien avustusten voidaan arvioida tulevan päätepisteeseen. Valtakunnan tasoinen koulutustason laskeminen ja osaamistulosten heikkeneminen tullenevat olemaan eduskuntavaalien jälkeisissä hallitusohjelmaneuvoittelussa keskiössä. - Suotavaa on, että ratkaisut löytyvät perusrahoituksen kautta.

Maksut ja taksat

Taksamuutokset tulivat voimaan 1.1.2022 ja 1.8.2022 alkaen.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja ja niiden perustana olevia tulo-rajajoja tarkastettiin asiakasmaksulain mukaisella indeksitarkastuksella 1.8.2022 alkaen. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja ja niiden perustana olevia tulo-rajajoja tarkastettiin asiakasmaksulain mukaisella indeksitarkastuksella 1.8.2022.

Astetta alemmaksi -energiansäästökampanjan myötä uimahallissa otettiin käyttöön tuntuvilla alennuksilla olevat lipputuotteet ajalla 12/2022-4/2023. Kampanja on saanut suuren suosion. Asiaa on kuvattu elämänlaatu- ja palveluiden tulosalueen kohdalla.

Talouden toteutuminen

Sivistyslautakunta on käsitellyt merkittävimmät ylitykset ja alitukset kokouksessaan 8.2.2023. Kaupunginvaltuusto käsittelee asian kokouksessaan 20.2.2023. Toimialan tilinpäätöksessä toimintakate ylittyy hienoisesti.

Sisäinen valvonta

Sisäinen valvonta koostuu 1) annettujen ja laadittujen ohjeiden toimeenpanosta ja niiden valvonnasta 2) työnjohtamisesta 3) laskujen oikeellisuuden valvonnasta 4) esimiesketjujen varmentamisesta 5) talousseurannasta ja raportoinnista neljännesvuosittain kirjallisesti 5) riskien arvioinnista puolivuositain kirjallisesti 6) kiinnitetään erityistä huomiota vaitiolovelvollisuuteen (sivistyslautakunnan päätös), hallintopäätösten salassapidon perusteiden oikeellisuuteen 7) julkisen vallan käytön osalta selvitetään

toimivalta 8) oppilas- ja opiskelijaluetteloiden osalta edellytetään laitosten johtajan varmentavan luetteloiden oikeellisuus 9) varhaiskasvatuksen henkilöstön ja lasten välisen suhdeluvun valvonta Daisy-toiminnanohjausjärjestelmällä. 10) keskeisten kyselyjen tulokset käsitellään lautakunnassa 11) Rekrytoitavan henkilöstön kelpoisuus, rikosrekisteriotteet ja muut palvelusuhteet alkamiseen liittyvät toimenpiteet tarkastetaan.

Henkilöstöresurssien toteutuminen on kuvattu tulosalueiden kohdalla

Toimialan kokonaisuus:

Suunnitelmassa vakinaisten henkilöiden henkilötyövuodet varataan vakinaiseen ja toteutumassa sijaiset kirjautuva määräaikaisiin.

Talousarvion laadinnan yhteydessä henkilöstösuunnitelman henkilötyövuosiksi on arvioitu 455 htv toteuma on 460 htv. Ylitunnit kirjautuvat toteutumassa joko vakinaisiin tai määräaikaisiin henkilötyövuosiin palvelussuhteesta riippuen. Niiden toteuma on arvioidun mukainen. Henkilöstövoimavarat käytännössä toteutuivat suunnitelman mukaisesti. Ylitys on vähäinen.

Muutokset arvioon nähden johtuvat hanketyöntekijöiden ennakoitua suuremmasta määrästä sekä valmistavan opetuksen ja kotouttamisen henkilöstötarpeiden ennakoimattomasta kasvusta. Vakainaista henkilökuntaa on siirtynyt määräaikaisiin tehtäviin hankkeisiin ja tästä johtuen otettu sijaisia. Osa varhaiskasvatuksen vakinaisista vakansseista on jouduttu täyttämään muodollisesti ei kelpoisilla henkilöillä määräajaksi. Nämä näkyvät yhtäältä määräaikaisten palvelussuhteiden määrän kasvuna ja toisaalta vakinaisten palvelussuhteiden määrän vähenemisenä verrattuna v. 2021.

Väestön koulutustaso

VÄESTÖN KOULUTUSTASO	tot 200 9	tot 2014	tot 201 7 2019 *	tot 202 0 2020 **	ta 202 1	ta 202 2	ta 202 3	ta 20 24	ta 2025		
15 vuotta täyttänyt väestö yhteensä	194 08	1869 5	180 75	17 574	17 378						
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa yhteensä	729 7	6220	564 4	5 157	4 957						
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa %	38	33	31	29,3	29	28,5	27	27	27	26, 5	26
Tutkinnon suorittaneita yhteensä	121 11	1247 5	124 31	12 417	12 421						
suorittaneita %	62	67	69	70,7	71	71,5	73	73	73	73, 5	74
Toinen aste yhteensä	803 4	8338	833 9	8 167	8 165						
Toinen aste % 15-vuotta täyttäneestä väestöstä	41	45	46	46,5		47					
Korkea-aste yhteensä	407 7	4137	409 2	4 076	4 074						
Korkea-aste %15-vuotta täyttäneestä väestöstä	21	22	23	23,2		23,4					
*) 5.11.2020	Tilastol										
**) 11.10.2022	Tilast ok										

Talousarvion tavoitteet asetetaan vain ei tutkinnon suorittaneet ja suorittaneet

Toimiala- ja tulosaluekohtaiset tavoitteet ja määrärahat

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	2 808 530	3 021 030	3 164 845	143 815	104,76 %
Valmistus omaan käyttöön					
Myyntituotot	668 600	578 600	689 975	111 375	119,25 %
Maksutuotot	831 980	831 980	836 757	4 777	100,57 %
Tuet ja avustukset	967 550	1 270 050	1 273 827	3 777	100,30 %
Muut toimintatuotot	340 400	340 400	364 286	23 886	107,02 %
Toimintakulut	-38 188 880	-38 743 087	-39 164 498	-421 411	101,09 %
Henkilöstökulut	-22 863 470	-23 256 277	-23 372 824	-116 547	100,50 %
Palvelujen ostot	-8 364 950	-8 518 350	-8 761 169	-242 819	102,85 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-971 680	-977 680	-991 518	-13 838	101,42 %
Avustukset	-761 500	-761 500	-701 849	59 651	92,17 %
Muut toimintakulut	-5 227 280	-5 229 280	-5 337 138	-107 858	102,06 %
Toimintakate	-35 380 350	-35 722 057	-35 999 653	-277 596	100,78 %
Poistot ja arvonalentumiset	-264 910	-264 910	-238 527	26 383	90,04 %
Poistoeron muutos					
Tilikauden yli-/alijäämä	-35 645 260	-35 986 967	-36 238 180	-251 213	100,70 %

Toimialan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Asukkaiden peruspalvelut, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki				
Tavoite	Hyvinvoiva jämsäläinen laadukkailla palveluilla, mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella, terveillä elämäntavoilla.			
Mittari	Väestön koulutustaso			
Mittari	Toimintakate €/asukas	Lähtöarvo 12/2021	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		- 1 757	- 1 846	- 1 860,35
Toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut pääosin. Toimintakate 1 860 €/as ylittyy hivenen tavoitteeseen nähden 1 846 €. Toimintakatteen ylitys arvioidaan kuitenkin vähäiseksi toimialan kokoluokkaan nähden. Kaikkea ei ole voitu ottaa huomioon etukäteen. Jatkossa kiinnitetään enemmän huomiota ennakointiin ja vielä nykyistä enemmän talousarvioprosessin yhteydessä tarkistusten tekemiseen. Väestön koulutustasotavoite on saavutettu ja toisen asteen koulutuksen suorittaneiden määrä väestössä kasvaa, samoin korkea-asteen koulutuksen suorittaneiden määrä. Tilastokeskuksen tilastot tulevat noin vuoden viiveellä.			
Kilpailukyky ja elinvoima				
Tavoite	Kaupungin elinvoimaisuuden lisääminen sivistystoimialan palvelujen, yhteistyön ja verkostomaisen toiminnan kautta.			
Mittari	Kuvailu			

Toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut. Tuloalueiden suorittamaan arvioinnin perusteella toiminta on toteutunut pääosin tavoitteiden mukaisesti ja uudistuksia toteuttaen. Asiaa on kuvattu toiminnan kuvauksen osuudessa ja tulosalueiden osuudessa. Ennakoimattomia seikkoja kohdentui vuoteen 2022 ja niitä on otettu haltuun ja hallinnoitu ajassa eläen ja toimien. Raitti-kokonaisuuden käyttöönotto on keskeinen osa tämän tavoitteen toteutumisen arviointia. Raitin toteutus, suunnittelu ja käyttöönotto toteutuivat, joskin joitakin toimialasta riippumattomia viiveitä käyttöönottovaiheessa oli.
------------------------	---

Tunnusluvut	TP2021	TA+lta 2022	TP2022
Toimintakate € / as.	- 1 757	- 1 846	- 1 860,35

Riskienhallinta

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Ammattitaitoisen (muodollisesti ja tosiasiallisesti kelpoinen) henkilöstön saatavuus ja sitoutuminen.	3	3	9
Arviointi	Riski on toteutumassa osin. Riskiarvioinnin riskitaso on korotettu 1-6 / arvioinnin yhteydessä. Haasteet henkilöstön saatavuudessa on kokonaisuus, joka koskettaa koko kaupunkiorganisaatiota. Rohkeita ja riittävän vaikuttavia toimenpiteitä kaupungin työmarkkinakilpailukyvyyn vahvistamiseksi tarvitaan. Henkilöstön saatavuudessa on edelleen haasteita. Varhaiskasvatuksen lisäksi siitä on viitteitä myös opetustoimessa esim. erityisopetus ja sijaiset sekä uinninvalvonnan tehtävissä. Valmistavan opetuksen ja kotoutumiskoulutuksen henkilökunnasta on valtakunnallisesti pula. Varhaiskasvatuksen palkkaohjelmilla on yritetty vaikuttaa vetovoimaan. Työväenopistossa toteutettavat kasvatustieteiden perusopinnot mahdollistavat väyläopintojen suorittamisen varhaiskasvatuksen kandidaatti-/maisteriohjelmiin. Avoimen ammattikorkeakoulun sosionomin väyläopintoja suorittaa kuusi (6) lastenhoitajaa. Uusi sopimuskierrös toi mukanaan hinnoittelutunnuksen varhaiskasvatuksen sosionomeille. Tämä on huomioitu v. 2023 henkilöstösuunnitelmassa. Uinninvalvonnan osalta määräaikaista henkilöstöä on koulutettu tehtäviin. Rekrytoinneissa on myös onnistumisia: hyvinvointikoordinaattorin, kotouttamiskoordinaattorin ja kirjastopalvelupäällikön virkoihin oli hyvin kelpoisia ja tosiasiallisesti päteviä hakijoita. Hanketoiminta mahdollistaa lisäresurssien kautta henkilökunnan lisäykset ja mm. panostukset digitalisaatioon. Hanketoiminnan ongelmat liittyvät pirstaleisuuteen ja jatkumon vähäisyyteen sekä hakemisen, raportoinnin ja toiminnan suunnittelun työmäärään versus käytettävissä oleva henkilöresurssi. Vapaa-aikapalveluissa ja toimialan johdossa on tehty työmäärän suhteuttamista käytettävissä oleviin resursseihin. Samalla vapaa-aikapalveluissa osa-aikainen työntekijä on saanut lisätunteja. Todentuvat v. 2023 alkaen. Sivistyslautakunnan kokouksessa 23.2. käsittelemässä tulosaluetasoissa riskien arvioinnissa on kuvattu tulosalueiden ja tulosyksiköiden toimenpiteitä.			

Toimenpide	Työnantajamaineesta huolta pitäminen, arvostuksen osoittaminen kuntatyötä kohtaan, kouluttautumismahdollisuudet, työnohjaus, työvoimapulasta kärsiville palvelualueille pitkäkestoiset palkkaohjelmat, työmäärän suhteuttaminen käytettävissä olevaan työvoimaresurssiin. Hanketoiminnan kautta lisähenkilökuntaa: toiminnan vakiinnuttamisen tarve jatkumon ja henkilökunnan palvelussuhteiden näkökulmasta.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Arjen turvallisuus	3	3	9
Arviointi	Riski ei ole toteutunut. Koronan osalta alkuvuosi jatkettiin johtamisen ja perustyön osalta niitä huolellisia ja tarkkoja työskentelytapoja, jotka omaksuttiin varsin varhaisessa vaiheessa v. 2020. Sairastavuus oli korkealla tasolla ennen kevätkauden talvilomaa mutta erinäisillä järjestelyillä palvelutoiminta pystyttiin varmentamaan. Venäjän hyökkäyssodalla Ukrainaan arvioidaan olleen vaikutuksena koettuun hyvinvointiin ja turvallisuuskokemukseen. Valmiussuunnitelman päivittämistä on jatkettu. Toimialan hallinto osallistui kahteen valmiusharjoitukseen. Valmiuskoordinaattori ja toimialajohtaja osallistuivat kunnan valmiussuunnittelun peruskurssille. Sivistyslautakunnan kokouksessa 23.2. käsittelemässä tulosaluetasoissa riskien arvioinnissa on kuvattu tulosalueiden ja tulosyksikköjen toimenpiteitä. Varauduttiin sähkökatkoihin hankinnoilla ja ohjeita laatimalla.			
Toimenpide	Yksikötason harjoitukset, osaamisen vahvistaminen, digitaidot (digiturvallisuus), koronapandemiasta johtuvien ohjeiden seuranta ja soveltaminen menettelytavoiksi.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Talousarvio; tulo- ja menoarvion pitävyys. Talousarvion valmistelun aikataulu, siihen käytettävissä oleva aika, tehtävän laajuus ja vaikutukset eivät ole tasapainossa. Kaikki ei ole ennakoitavissa, esim. kansainvälisen tilanteen = Venäjän hyökkäyssodan moninaiset vaikutukset / tilapäinen suojele, energiakriisi, lakimuutosten vaikutukset, haettavaksi tulevista avustuksista ei ole tietoa talousarviota laadittaessa.	2	3	6
Arviointi	Riski on osin toteutunut. Talousarviomuutos tehtiin mutta kaikkia muutostarpeita ei onnistuttu tunnistamaan / näkemään. Talousarvion valmistelun yhteydessä tarkastuksissa ei kaikkia virheitä havaittu. Alkuvuodesta koronapandemia vaikutti mm. uimahallin asiakaskysyntään ja tuloarviota jouduttiin muuttamaan. Tilapäisen suojelun piirissä olevien lasten lukumäärä kasvoi loppuvuotta kohti. Muualla koulua käyvien ja sijoituksessa olevien perusopetuksen oppilaiden määrä oli arvioitua suurempi. Vuodelle 2022 tehty riskiarviointi ei pystynyt ottamaan huomioon Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaan johtuvia asioita millään tavalla. Talousarvion valmisteluaikatauluun ei onnistuttu vaikuttamaan. Avautuvat hankkeet ovat olleet seurannassa ja niitä on aktiivisesti haettu. Sivistyslautakunnan kokouksessaan 23.2. käsittelemässä tulosaluetasoissa riskien arvioinnissa on kuvattu tulosalueiden ja tulosyksikköjen toimenpiteitä.			
Toimenpide	Talousarvio: seuranta, arviointi, johtopäätökset ja toimenpiteet; toimiva sisäinen yhteistyö sekä toimiva, proaktiivinen yhteistyö talouspalvelun ja kaupunginjohtajan sekä sivistyslautakunnan kanssa. Talousarvioaikatauluun vaikuttaminen. Ennakointi toimialan taloustehtävien järjestämisen osalta. Hankehaut: aktiivinen seuranta ja arviointi, mitä avustuksia haetaan.			

Sivistystoimen hallinto

Tulosalueen esimies: sivistystoimenjohtaja

Toiminnan kuvaus

Sivistystoimialan hallinto johtaa, kehittää ja tukee toimialan tulosalueiden toimintaa, sen kehittämistä ja johtamista. Hallintopalvelun keskeinen yhteistyötaho on sivistyslautakunta, jonka päätöksenteon onnistumiseen hallintopalvelut luovat edellytyksiä.

Hallintopalvelu tuottaa hallinto- ja talouspalveluja ja toimii tiiviissä yhteistyössä toimialan sisällä sekä kaupungin keskushallinnon, muiden toimialojen ja liikelaitoksen kanssa.

Suomalainen yhteiskunta siirtyi Korona-kriisistä toiseen: Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan. Valmiussuunnitelman päivittämistä jatkettiin. Toimialan hallinto osallistui kahteen valmiusharjoitukseen. Tilapäisen suojelun piirissä olevien varhaiskasvatus-, esiopetus- ja valmistavan opetuksen järjestelyt ajankohtaistuivat. Loppuvuoteen ajoittuivat Suomen kielen ja kotoutumiskoulutuksen suunnittelu ja opetussuunnitelman valmistelu. Koulutus alkoi joulukuun alusta. Ennen sitä kotouttamiskoordinaattorin toimesta koulutukseen osallistuville tehtiin alkukartoitukset ja kotoutumissuunnitelmat. Kotouttamispalvelut sijoittuvat 1.1.2023 sivistystoimialalle.

Syyskauteen ajoittuivat Jämsän kaupungin ja Koulutuskuntayhtymän Gradian väliset näkemyserot siitä, mihin toimenpiteisiin jälkimmäisen yhteistoimintaneuvotteluiden tuloksen vahvistaminen johtaa Jämsässä järjestettävän ammatillisen koulutuksen osalta (koulutusalat / koulutuksen saatavuus, elinkeinoelämän kehitysnäkymä; oppilaitosstatus; hallinnollinen rakenne jne.). Yhteistä näkymää ei löytynyt. Kaupunki ryhtyi tekemään johtopäätelmiä yhteistyörakenteesta.

Toimeenpantuja uudistuksia ovat mm.:

Varhaiskasvatustuki muuttui 1.8.2022. Lakiin tuli uusi luku 13a, jossa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen annettavaan tukeen. Muutos yhtenäistää käytäntöjä ja luo jatkumon esi- ja perusopetuksessa annettavan kolmiportaisen tuen kanssa. Kolmitasoista tukea on toteutettu käytännössä varhaiskasvatuksessa jo ennen lain voimaantuloa.

Varhaiskasvatuksen palkkaohjelma 2

Valmistautuminen hyvinvointialueiden käynnistymiseen; hyvinvointityön resurssointi ja kotouttamistehtävän järjestäminen, vammaisneuvoston sihteerin- ja vastuuvälittäjän järjestelyt, oppilashuolto henkilöstön siirto, mikä edellyttää oppilashuoltotyöhön uudenlaisia rakenteita.

Opetushallitus täsmensi useita opetussuunnitelmien perusteita ja määräyksiä, joiden tavoitteena on vahvistaa oppilaan ja opiskelijan oikeusturvaa ja oppimisympäristön turvallisuutta. Näitä koskevat opetussuunnitelmamuutokset hyväksyttiin sivistyslautakunnassa.

Oppivelvollisuus uudistuksen toimeenpanon jatkaminen

Lukiokoulutuksen kansainvälisyysstrategia

Korkeakoulukoulutuksen uudet avaukset

Harrastamisen Suomen mallin valmistelu ja toimeenpano

Kotouttamisen valmistelutoimet ja Suomen kielen ja kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelma

Raitti-kokonaisuuden valmistelu, muutto ja käyttöönotto

Ennaltaehkäisevä päihdetyön tiimi

Liikuntaneuvonta ja elintapa -hanke

Elämänlaatu- ja palveluiden tulosaluejohtajan tehtävien hoito vastaamaan kaupunginhallituksen päättämää linjausta.

Sivistystoimialan hallinnon riskiarviointi sisältyy toimialan kokonaisuuteen.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Asukkaiden peruspalvelut				
Tavoite	Uudistusten eteenpäin vieminen ja uudistusten toteutumisessa tukeminen			
Mittari	Kuvailu.			
Toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut. Uudistukset on todettu kohdassa toiminnan kuvaus.			
Kilpailukyky ja elinvoima,Asukkaiden peruspalvelut,Hyvä asuminen,Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki,Ympäristö				
Tavoite	Toiminnan johtaminen on kaupungin strategian ja siitä johdettujen toimialan tavoitteiden mukaista ja tulosalueita tuetaan tavoitteiden saavuttamisessa.			
Mittari	Toimintakate €/asukas	Lähtöarvo 12/2021	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		- 13,66	- 16,56	- 14,92
Toteutumisen arviointi	Tavoite on pääosin toteutunut. Hallinnon €/as tavoite 16,56 alittuu ollen 14,92 /as. Strategisten tavoitteiden ja talousarviotavoitteiden mukaisesti arviointikautena toteutunut useita hankehakuja. Taloustavoitteiden toteutumista koko toimialan osalta selittävät talousarvio vuoteen kohdentuneet ennakoimattomat tekijät ja talousarvion valmistelun yhteydessä todentuneet valitettavat inhimilliset virheet. Jälkimmäisten osalta jatkossa tehdään ennakointia ja varmentamista huolellisemmin. Valmiussuunnitelman päivitystä jatkettiin ja eräitä suunnitelman osakokonaisuuksia hyväksyttiin.			
Tavoite	Kuntavaalien jälkeen valitun sivistyslautakunnan perehdyttämisen jatkaminen ja päätöksenteon tukeminen.			
Mittari	Kuvailu. (Lautakunta arvioi kollegiona)			
Toteutumisen arviointi	Arvioinnin on valmistellut sivistyslautakunnan pj. Niittymaa 5.2.2023: Tavoite on toteutunut. Toimialaa koskeva perehdytys on toteutunut alkuperäisen suunnitelman mukaisesti. Päätöksentekoa on tuettu huolellisella valmistelulla, toimialajohtajan antamilla ajankohtaiskatsauksilla, iltakouluilla sekä mahdollistamalla lautakunnalle lähetekeskustelujen käymistä.			

Talousarvion toteutuminen

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	240	240	911	671	379,43 %
Toimintakulut	-295 120	-320 760	-289 785	30 975	90,34 %
Toimintakate	-294 880	-320 520	-288 874	31 646	90,13 %
Poistot ja arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-294 880	-320 520	-288 874	31 646	90,13 %

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP2021	TA+Ita 2022	TP2022
Toimintakate € / as.	- 13,66	- 16,56	- 14,92

Varhaiskasvatus

Tulosalueen esimies: varhaiskasvatusjohtaja

Toiminnan kuvaus

Varhaiskasvatuksen toimintavuosi on ollut paluuta normaalimpaan arkeen kahden koronan täyteen vuoden jälkeen. Kevätkaudella oli vielä voimassa ohjeistuksia ja toimintarajoituksia. Sekä lapsilla että henkilöstöllä oli jonkin verran normaalia enemmän terveysperustaisia poissaoloja. Sivistyslautakunta päätti kokouksessaan 24.2.2022 § 22 varhaiskasvatuksen asiakasmaksuhyvityksistä perheille, mikäli päiväkotien palveluja jouduttiin supistamaan poissaolojen vuoksi 28.2. - 31.5.2022 välisenä aikana. Keväällä ja alkusyksyllä oli eri ammattijärjestöjen työtaistelutoimia, joilla oli myös vaikutuksia varhaiskasvatukseen. Kaupunginjohtaja päätti 18.3.2022 varhaiskasvatuksen asiakasmaksuhyvityksistä perheille, mikäli varhaiskasvatuksen palveluja jouduttaisiin supistamaan työtaistelutoimen vuoksi. Molemmissa tilanteissa toteutui vain yksittäisiä maksuhyvityspäiviä, eikä niillä ollut vaikutusta varhaiskasvatuksen asiakasmaksukertymään. Syyskaudella varhaiskasvatusta ja esiopetusta on järjestetty normaalisti ja lasten läsnäolo varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa on palannut lähes aiempien vuosien tasolle. Varhaiskasvatukseen osallistui talousarviotavoitteen mukaisesti 75 % 1 - 5 vuotiaiden lasten ikäryhmästä.

Varhaiskasvatuksen palvelutarve on vähentynyt syntyvien ikäluokkien pienentymisen myötä. Vuonna 2022 syntyi Jämsässä 75 lasta, mikä on 37 lasta vähemmän kuin vuonna 2021. Vuosittainen vaihtelu on ollut suurta vuodesta 2013 alkaen. Rakenteellisten varhaiskasvatuspaikkojen määrä väheni ennakkoidusti 1.8.2022 yhteensä 49 paikalla. Vähennystä tapahtui päiväkotiryhmien vähentymisen Hallin ja Jämsänkosken alueilla sekä perhepäivähoitajien eläköitymisen myötä. Ikäluokkien vaihtelu sekä perheiden valinnat lasten varhaiskasvatuksen järjestämiseksi tekevät palveluntarpeen ennakkoinnista haastavaa. Varhaiskasvatuksen tulevaisuutta ja tilatarpeita tuleville vuosille selvittämään perustettiin työryhmä, jossa on edustajia sekä varhaiskasvatuksesta että perusopetuksesta.

Keväällä saapuivat Jämsään ensimmäiset ukrainalaiset, tilapäistä suojelua saaneet perheet. Syksyllä osallistui esiopetuksen valmistavaan opetukseen yhteensä 10 esiopetusikäistä ukrainalaista lasta sekä varhaiskasvatukseen viisi lasta neljässä eri päiväkodissa. Neljään päiväkotiryhmään palkattiin osa-aikaisia avustajia tukemaan lasten osallistumista esiopetukseen ja varhaiskasvatukseen. Opetushallitus myönsi avustusta tilapäisen suojelun piirissä olevien lasten varhaiskasvatuksen järjestämiseen 25.456 euroa syksyille 2022.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja ja niiden perustana olevia tulo- ja kulu-eroja tarkastettiin asiakasmaksulain mukaisella indeksitarkastuksella 1.8.2022. Tulorajat nousivat 3,9 %:lla sekä korkein perittävä maksu nousi 288 eurosta 295 euroon. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja kertyi noin kuusi (6) prosenttia enemmän kuin talousarviossa oli ennakoitu.

Perheille maksettavien avustusten (kotihoidontuki, yksityisen hoidon tuki, joustava ja osittainen hoitoraha) piirissä olevien lasten määrä kasvoi 12 lapsella vuodesta 2021. Erityisesti syntyvien ikäluokkien vaihtelu ja alle 3-vuotiaiden lasten määrä ja osallistuminen varhaiskasvatukseen vaikuttaa maksettavien avustusten sekä avustusten piirissä olevien lasten määrään.

Varhaiskasvatustalaki muuttui 1.8.2022. Lakiin tuli uusi luku 13a, jossa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen. Lapsella on oikeus saada hänen yksilöllisen kehityksensä, oppimisensa ja hyvinvointinsa edellyttämää joko yleistä, tehostettua tai erityistä tukea. Tehostetusta ja erityisestä tuesta sekä yleisen tuen tasolla annettavista tukipalveluista tehdään hallintopäätös. Päätöksen tekee varhaiskasvatusjohtaja. Muutos yhtenäistää käytäntöjä ja luo jatkumon esi- ja perusopetuksessa annettavan kolmiportaisen tuen kanssa. Kolmitasoisesta tukea on toteutettu käytännössä varhaiskasvatuksessa jo ennen lain voimaantuloa. Opetushallitus julkaisi uudet varhaiskasvatussuunnitelman perusteet helmikuussa. Uudet perusteet tulivat voimaan 1.8.2022. Suurimmat muutokset koskivat lapsen oikeutta varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen. Sivistyslautakunta hyväksyi paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman kokouksessaan 31.8.2022.

Opetushallitus on täsmentänyt 10.5.2022 annetussa määräyksessä useita opetussuunnitelmien perusteita ja määräyksiä, joiden tavoitteena on vahvistaa oppilaan ja opiskelijan oikeusturvaa ja oppimisympäristön turvallisuutta. Täsmennykset mahdollistavat aiempaa tehokkaammat ja oikea-aikaiset keinot puuttua kiusaamiseen, syrjintään, häirintään ja väkivaltaan esiopetuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa. Sivistyslautakunnan kokouksessa 21.06.2022 hyväksyttiin asiaa koskevat esiopetussuunnitelman muutokset. Lisäksi sivistyslautakunta hyväksyi kokouksessaan 31.08.2022 suunnitelman oppilaiden ja opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Koivulinnan päiväkodin ilmanvaihtojärjestelmän remontoinnin ensimmäinen osa toteutettiin kesäkaudella. Toinen osa sekä päiväkodin pihan parannustyöt kokonaisuudessaan toteutetaan kesällä 2023. Sivistyslautakunta päätti 28.4.2022 §48 erillisistä maksuhyvityksistä pohjoisen varhaiskasvatusalueen asiakasperheille kesäajan poissaoloista sekä kesälle 2022 että 2023 remonteista johtuen. Viilentävät ilmalämpöpumput asennettiin talousarvion mukaisesti Kaipolan, Palomäen ja Viiskulman päiväkoteihin.

Daisy-toiminnanohjausjärjestelmä otettiin käyttöön keväällä 2019. Sivistyslautakunta päätti 24.2.2022 §21 käyttää sopimuksen mukaiset kolme optiovuotta ja jatkaa järjestelmän käyttöä kevääseen 2025.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön palkkaohjelmaa jatkettiin 1.8.2022. Toisessa vaiheessa palkkaohjelma kohdentui pääosin varhaiskasvatuksen opettajien, erityisopettajien ja esimiesten palkkaukseen. Palkkaohjelman jatkumiselle on tehty määrärahavaraus vuoden 2023 talousarviossa ja sitä esitetään jatkettavan myös vuonna 2024. Palkkaohjelma kohdentuu seuraavaksi kasvatushenkilöstön palkkaukseen. Kelpoisten varhaiskasvatuksen opettajien saatavuudessa on edelleen suuria haasteita. Kaikkia avoimia toimia ei saatu täytettyä kelpoisuuden omaavilla työntekijöillä, vaan ne on täytetty vuodeksi määräaikaisilla, ei kelpoisilla henkilöillä. Myös muihin tehtäviin tarvittavien sijaisten, erityisesti lyhytaikaisten, saatavuus on vaikeutunut.

Perhepäivähoitajien palkkausjärjestelmä muuttui valtakunnallisten työehtosopimusneuvottelujen myötä 1.10.2022 kuukausipalkkaukseksi, joka ei ole riippuvainen perhepäivähoitajalta varattavista hoitopaikoista tai hoidossa olevien lasten määrästä.

Oppilaitosten kanssa tehtävää yhteistyötä on lisätty muun muassa Jyväskylän yliopiston kanssa niin, että Jokivarren päiväkotitoimii kehittäjäpäiväkotiverkostossa ja yhtenä harjoittelupäiväkotina varhaiskasvatuksen opiskelijoille. Jyväskylän ammattikorkeakoulu aloitti syksyllä lähihoitajasta sosionomiksi -polkuopinnot. Kaupunginhallitus päätti 3.5.2022 §128 pilotoinnista, jossa tuetaan toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa olevien varhaiskasvatuksen lastenhoitajien ja avustajien osallistumista ammattikorkeakoulun polkuopintoihin.

Varhaiskasvatuksen hanketoiminta

Varhaiskasvatuksessa jatkui varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvon kehittämishanke 2021 - 2022. Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää avustus oli 151300 euroa. Hankkeessa vahvistettiin erityisesti varhaiserityiskasvatusta, perhelähtöistä toimintaa ja perhepäivähoitajien pedagogista osaamista. Hankkeelle saatiin jatkoa vuosille 2022 - 2023 varhaiserityiskasvatuksen ja perhepäivähoidon kehittämiseen sekä päiväkotien lapsiryhmien lisähenkilöstöön 288000 euroa. Avustusta siirtyy vuodelle 2023.

Esi- ja perusopetuksen laadun ja tasa-arvon kehittämiseen saatiin rahoitusta yhdessä perusopetuksen kanssa. Hankerahoituksella on saatu lisähenkilöstöä esiopetukseen. Varhaiskasvatuksen osuus avustuksesta on 45000€.

Avustusta saatiin myös koronaviruksen (COVID-19) aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi lukuvuodelle 2021-2022 varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen yhdessä perusopetuksen kanssa. Varhaiskasvatuksen osuus avustuksesta oli 58000 euroa. Avustusta käytettiin varhaiskasvatuksen avustajaresurssin lisäämiseen. Tälle hankkeelle saatiin myös jatkorahoitusta vuodelle 2023.

Jämsä oli mukana Jyväskylän ja Laukaan kanssa maakunnallisessa Uudet lukutaidot -hankkeessa, jolla vahvistettiin henkilöstön tieto- ja viestintäteknologista osaamista toimintavuonna 2021 - 2022. Hanke päättyi toukokuussa. Jämsän osuus hankeavustuksesta vuonna 2022 oli 12600 euroa.

Varhaiskasvatuslain mukaisen tuen uudistamiseen vuosille 2022 - 2023 saatiin hankerahoitusta keväällä 2022 144000 euroa. Hankerahoituksella on palkattu koordinoivan erityisopettaja, jonka tehtävänä on suunnitella, koordinoita ja ohjata kolmitasoisien tuen käyttöönottoa varhaiskasvatuksessa ja tukea varhaiskasvatuksen erityisopettajia ja kehittää toimintamallia yhdessä heidän kanssaan. Lisäksi hankerahoituksella järjestetään koulutusta uudistuvan varhaiskasvatussuunnitelman sisällöistä, varhaiskasvatuslain mukaisen tuen kolmitasaisuudesta ja tuen muodoista sekä toteuttamisesta varhaiskasvatuksen arjessa koko varhaiskasvatuksen henkilöstölle.

Varhaiskasvatuksen tulosalueen riskiarvioinnin toteuma on käsitelty sivistyslautakunnassa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yhteydessä.

Henkilöstöresurssien toteutuminen

Henkilöstösuunnitelmassa henkilötyövuosiksi arvioitiin 182,15 toteuman ollessa 185,51. On huomioitava, että suunnitelmassa vakinaisten henkilöiden henkilötyövuodet varataan vakinaiseen ja toteutumassa sijaiset kirjautuva määräaikaisiin. Lisäksi määräaikaisiin kirjautuvat myös ne vakinaiset työntekijät, jotka hoitavat määrä-aikaisesti jotain muuta kuin omaa toimeaan. Muutos ennakoituihin henkilötyövuosiin verrattuna johtuu hanketyöntekijöiden ja osa-aikaisten avustajien ennakoitua suuremmasta määrästä.

Syntyneet vv. 2013-2022

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Syntyneet koko Jämsä	175	158	157	136	120	123	81	96	112	75

Jämsän kaupungin alueella asuvien 1-5 vuotiaiden lasten määrä ja heistä prosentuaalinen osuus varhaiskasvatuksessa olevista

	TP 2020	% varhaiskas- vatuksessa	TP 2021	% varhaiskas- vatuksessa	TA 2022	% varhaiskas- vatuksessa	TP 2022	% varhaiskas- vatuksessa
Lapset 1-5 v	616	73 % (447)	589	77 % (451)	613	75 % (464)	579	75 % (435)

Palvelutarve-ennuste; painotetut keskiarvot

	TP 2019	TP2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Laskennallinen varhaiskasvatuspaikkojen määrä (huom. 1.8.2020 alle 3v päiväkodissa vie 1,75 paikkaa)	723	723	715	708	695
Lapsia varhaiskasvatuksessa yhteensä	675	643	608	554	587
Lapsia 1-5 v. varhaiskasvatuksessa	491	477	451	406	435
Lapsia esiopetuksessa	184	166	157	148	152
Lapsia perheille maksettavilla tuilla (kotihoitontuki, yksityisen hoidon tuki, osittainen ja joustava hoitoraha)	223	198	170	157	166
Lapsia yksityisissä päiväkodeissa	7,5	0	0	0	0
Lapsia vuorohoidossa	102	70	60	60	50

Varhaiskasvatuksen lapsimääriä laskettaessa on 1 – 5-vuotiaiden lasten osallistumisasteeksi laskettu 75 % ikäryhmästä. Mikäli osallistumisaste kasvaa ennustevuosina esim. 81 %:in, lapsimäärät nousevat noin 30 lapsella vuosittain. Alle 3-vuotias vie ryhmästä 1,75 paikkaa.

Lapsimäärissä on myös eroja vuoden aikana määrien ollessa suurempia vuoden alkupuoliskolla. Tämä on huomioitu ennusteissa laskemalla lasten määrä painotettuna keskiarvona vuodesta 2020.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Asukkaiden peruspalvelut				
Tavoite	Laadukkaat, osallistavat, vuorovaikutteiset, ennakoivat ja kokonaistaloudelliset varhaiskasvatuspalvelut			
Mittari	Varhaiskasvatukseen osallistuminen %/ 1-5 vuotiaat	Lähtöarvo 12/2021	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		77	75	75
Mittari	Toimintakate €/ varhaiskasvatuksessa oleva lapsi	Lähtöarvo 12/2021	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		- 16 135,35	- 18 734	- 17 299
Mittari	Toimintakate €/asukas	Lähtöarvo 12/2021	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		- 497,05	- 536,34	- 520,34

Toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut. Toimintakate euroa/asukas (520,34) ja euroa/ varhaiskasvatuksessa oleva lapsi (17299) alittuivat talousarviossa ennakoidusta. Varhaiskasvatukseen osallistui toimintavuoden aikana 75% 1-5 vuotiaista lapsista, mikä on talousarviotavoitteen mukainen. Varhaiskasvatuksen hanketoiminta näkyi aktiivisesti varhaiskasvatuksen arjessa niin päiväkodeissa kuin perhepäivähoidossa. Uudella hankerahoituksella saatiin myös lisähenkilöstöä päiväkotiryhmiin. Varhaiskasvatuslain mukaisen tuen uudistamisen hanke käynnistyi syyskuussa. Saadulla varhaiskasvatuksessa työskentelee koordinoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Henkilöstön koulutus uudistuneesta varhaiskasvatussuunnitelmasta ja lapselle annettavasta tuesta käynnistyivät syksyllä ja jatkuvat vuonna 2023. Palkkaohjelman toinen vaihe toteutui 1.8.2022 alkaen.
Toimenpide	Painopistealueet: varhaiskasvatuksen laatu, palveluohjauksen kehittäminen, kestävän kehityksen huomioiminen, perheiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin lisääminen
Toimenpiteen kuvaus	Tavoite on toteutunut pääosin. Koko varhaiskasvatuksen henkilöstölle on järjestetty koulutusta uudistuneesta varhaiskasvatussuunnitelmasta ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelman kirjaamisesta. Esiopetuksessa otettiin käyttöön uusi lapsen esiopetussuunnitelma. Päiväkodeissa on keskitytty tiimeittäin toiminnan arviointiin ja kehittämiseen muun muassa varhaiskasvatuksen laatukriteereiden pohjalta. Perhepäivähoidossa konsultoiva varhaiskasvatuksen opettaja on ollut perhepäivähoitajien tukena toiminnan arjessa, varhaiskasvatussuunnitelmien laadinnassa ja järjestänyt koulutusta. Varhaiskasvatuksen pedagogisten asiantuntijoiden myötä pedagoginen ohjaus on lisääntynyt. Varhaiskasvatuksen perhetyöntekijät olivat aktiivisesti mukana varhaiskasvatuksen arjessa ja valmistivat henkilöstölle materiaalia lasten ja perheiden tukemiseen. Henkilöstön, erityisesti varhaiskasvatuksen opettajien rekrytoinnissa on edelleen haasteita. Palveluohjauksesta vastaavat pedagogiset asiantuntijat ovat yhteydessä perheisiin, kun varhaiskasvatushakemus tulee järjestelmään. Haasteena on varhaiskasvatuspaikkojen järjestäminen erityisesti alle 3-vuotiaille lapsille. Kestävän kehityksen osalta on kiinnitetty huomioita luonnossa liikkumiseen, lelujen kohteluun, kierrätykseen, sähkön käyttöön ja hävikkiruuan vähentämiseen. Hankinnoissa on käytetty entistä tarkempaa harkintaa.
Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki	
Tavoite	Hyvinvoiva lapsi asiakaslähtöisillä, vaikuttavilla varhaiskasvatuspalveluilla
Mittari	asiakaskysely lapsille
Mittari	henkilöstökysely
Mittari	asiakaskysely huoltajille

Toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut. Lasten kanssa toteutettu arviointi Mitä pidät päiväkodista - pelillä kevään aikana. Tuloksia on hyödynnetty varhaiskasvatussuunnitelman päivittämisessä ja päiväkotien oman toiminnan arvioinneissa. Tulokset on esitelty sivistyslautakunnalle joulukuussa 2022. Huoltajille toteutettu kysely 1/2022 painopisteenä huoltajien osallisuus ja yhteistyö. Tuloksia on hyödynnetty varhaiskasvatussuunnitelman päivityksen yhteydessä. Tulokset on esitelty sivistyslautakunnalle joulukuussa 2022. Henkilöstön tiimi-arvioinnit toteutettiin keväällä 2022. Tulokset on esitelty sivistyslautakunnalle joulukuussa 2022. Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma päivitetty valtakunnallisten perusteiden mukaisesti ja hyväksytty sivistyslautakunnassa 31.8.2022.
Toimenpide	Painopistealueet: varhaiskasvatuksen hyvä arki, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen, syrjäytymisen ehkäisy, verkostoissa toimiminen
Toimenpiteen kuvaus	Tavoite on toteutunut. Positiivista pedagogiikkaa toteutetaan varhaiskasvatuksen arjessa. Koronarajoitusten päätyttyä kesällä 2022 on Sapere-hankkeen mukaista toimintaa pystytty toteuttamaan arjessa, esimerkiksi lapset voivat ottaa itse ruoka-annoksensa. Fyysiseen aktiivisuuteen ja toimintaan on kiinnitetty huomiota. Tunnekasvatus näkyy arjessa, erilaisten tunteiden salliminen ja sanoittaminen. Henkilöstön koulutuksia on jatkettu, mahdollisuus osallistua erilaisiin webinaareihin. Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelmaa varhaiskasvatukseen työstetään, asiat kirjataan myös päiväkodeissa käytettäviin tiimikirjoihin. Tilapäisen suojelun piirissä oleville lapsille on tarvittaessa järjestetty varhaiskasvatuspaikat, esioppilaille on järjestetty valmistavaa opetusta. Lapsiryhmissä on työskennellyt venäjän/ukrainan kielen taitoisia avustajia. Vanhempien osallisuutta ja toiveita on selvitetty kyselyllä, jonka vastauksia hyödynnettiin myös varhaiskasvatussuunnitelman päivityksessä.

Talousarvion toteutuminen

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	927 610	986 610	1 159 174	172 564	117,49 %
Toimintakulut	-11 306 260	-11 407 575	-11 223 299	184 276	98,38 %
Toimintakate	-10 378 650	-10 420 965	-10 064 124	356 841	96,58 %
Poistot ja arvonalentumiset	-11 260	-11 260	-11 721	-461	104,09 %
Tilikauden tulos	-10 389 910	-10 432 225	-10 075 845	356 380	96,58 %

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP2021	TA+lta 2022	TP2022
Toimintakate € / as.	- 497,05	- 538,52	- 520,34
Toimintakate € / hoitolapsi	- 16 135,35	- 18 734	- 17 299
Varhaiskasvatus päiväkodissa € / hoitopäivä / lapsi	- 101,15	- 103,95	- 105,7
Varhaiskasvatus perhepäivähoito € / hoitopäivä / lapsi	- 90,8	- 90,76	- 97,1

Perusopetus

Tulosalueen esimies: johtava rehtori

Toiminnan kuvaus

Perusopetuksen tulosalueen tehtävänä on järjestää perusopetuslain mukaista opetusta (POL 2§). Perusopetuksen järjestäminen on kaupungin keskeinen ja lakisääteinen peruspalvelutehtävä. Perusopetukseen sisältyy erityisopetus- ja opiskeluhoollon palvelut. Jämsän kaupungin strategian mukaisesti perusopetus omalta osaltaan huolehtii lasten ja nuorten hyvinvoinnista sekä sujuvasta arjesta. Perusopetus on mukana rakentamassa elinvoimaista, hyvinvoivaa ja aktiivista Jämsää.

Oppilasmäärä lv. 2022-2023 on yhteensä 1 722 oppilasta. Toteuma on alle talousarviossa laaditun ennusteen, 1 769 oppilasta, mukainen. Lukuvuonna 2021-2022 perusopetuksen oppilasmäärä oli 1 763. Oppilasmäärän vähenemisellä ei ollut vielä vaikutusta sarjaisuuteen. Iltapäivätoiminnassa oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 84 oppilasta. Iltapäivätoimintaan osallistuvien 1.–2.-luokkalaisten määrä on vähentynyt oppilasmäärän vähenemisen vuoksi. Toimintaa järjestettiin Jämsänjoen yhtenäiskoululla/Vitikkala, Jämsänkosken yhtenäiskoululla/Korven koulu ja Kaipolan koululla.

Oppilasennusteen mukaan lv. 2023-2024 Jämsän kaupungin perusopetuksessa opiskelee yhteensä 1628 oppilasta. Oppilasmäärä laskee lv. 2028-2029 mennessä 1 116 oppilaaseen. Sarjaisuudet vähenevät suunnittelukautena 12:llä ja ennustejaksolla noin 20:lla. Sarjaisuuksien vähenemisellä on suora vaikutus perusopetuksen henkilöstösuunnitteluun. Tulevat henkilöstön eläköitymiset tulevat luontaisesti osaltaan vaikuttamaan henkilöstön määrän vähenemiseen. Toisaalta esimerkiksi uusia resurssiopettajien määräaikaista tehtäviä on avautunut hanketoiminnan avulla. Kouluverkko on Jämsän kaupunginvaltuuston 17.4.2019 § 17 mukainen.

Lukuvuoden 2021-2022 painopisteet perusopetuksessa olivat kestävä kehitys, henkinen, sosiaalinen ja fyysinen hyvinvointi ja kiusaamisen vastainen työ. Perusopetus on mukana Kiva koulu- toimenpideohjelmassa. Ohjelman tavoitteina ovat kiusaamisen ehkäiseminen, tehokas puuttuminen kiusaamistilanteisiin ja jatkuva seuranta. Kiusaamistapausten selvittelyssä on tehty tiivistä yhteistyötä oppilashuollon, huoltajien ja tarvittaessa poliisin sekä sosiaalitoimen kanssa. Yhteistyötä on tehty myös paikallisten lasten ja nuorten kanssa toimivien kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Lukuvuoden 2022-2023 teemana on ollut edellisen lukuvuoden painopisteiden lisäksi Huomaa hyvä. Teeman hengessä pyritään huomaamaan lapsen ja nuoren luonteenvahvuudet sekä hyödyntämään niitä opetuksessa.

Opetushallitus on täsmentänyt 10.5.2022 annetussa määräyksessä useita opetussuunnitelmien perusteita ja määräyksiä, joiden tavoitteena on vahvistaa oppilaan ja opiskelijan oikeusturvaa ja oppimisympäristön turvallisuutta. Täsmennykset mahdollistavat aiempaa tehokkaammat ja oikea-aikaiset keinot puuttua kiusaamiseen, syrjintään, häirintään ja väkivaltaan esiopetuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa. Sivistyslautakunnan kokouksessa 21.06.2022 hyväksyttiin asiaa koskevat opetussuunnitelman muutokset. Lisäksi sivistyslautakunta hyväksyi kokouksessaan 31.08.2022 suunnitelman oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Hyvinvointialueiden toiminnan alkamisen 1.8.2023 myötä koulukuraattorit ja –psykologit ovat siirtyneet osaksi hyvinvointialueen organisaatiota. Hanketoiminta on tuonut kouluihin enenevässä määrin sitouttavan kouluyhteistyöhön henkilöstöä ja oppilashuoltohenkilöstön siirto hyvinvointialueille edellyttää oppilashuoltotyöhön uudenlaisia rakenteita.

Jämsän perusopetus on ollut mukana yrityskylätoiminnassa. Yrityskylätoiminta on suunnattu erityisesti 6. ja

9.-luokkalaisille oppilaille. Toiminnan sisällöt ovat osa yrittäjyyskasvatusta. Yrityskylä tarjoaa nuorille tietoa ja kokemuksia taloudesta, työelämästä ja yrittäjyydestä sekä opettajille välineitä opetuksen tueksi. Keski-Suomen Yrityskylä koulutti perusopetuksen opettajia Yrityskylän oppimiskokonaisuuteen. Opettajat kävivät saatua oppimateriaalia läpi oppilaiden kanssa koulussa. Oppilasryhmiä vieraili Yrityskylän oppimisympäristössä Jyväskylässä. Vierailun antia käytiin jälkikäteen läpi koulussa.

Koulukuljetuspalvelujen osalta noudatettiin 1.8.2021 alkanutta sopimuskautta. Polttoaineiden hinnannoususta johtuen sopimushintoja nostettiin 1.8.2022 lähtien.

Suomen Punainen Risti perusti Jämsään keväällä vastaanottokeskuksen ja Jämsässä oli vuoden 2022 lopussa noin 500 ukrainalaista tilapäisen suojelun piirissä. Perusopetuksen yhteyteen on perustettu valmistavan opetuksen ryhmiä Jämsänjoen ja Jämsänkosken yhtenäiskouluihin. Valmistavassa opetuksessa oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 84 oppilasta, viisi opettajaa ja viisi ohjaajaa.

Perusopetuksen hanketoiminta

Opetus- ja kulttuuriministeriö on aiempien vuosien tapaan myöntänyt Jämsän kaupungille avustusta esi- ja perusopetuksen koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseksi vuosille 2022-2023. Avustuksen käytössä erityistä huomiota kiinnitetään lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemiseen, erityisen ja tehostetun tuen oppilaisiin, maahanmuuttajataustaisiin oppilaisiin sekä sosiaalisen tuen tarpeisiin.

Jämsän kaupunki sai valtion erityisavustusta varhaiskasvatukseen sekä esi- ja perusopetukseen koronapandemian vaikutusten tasoittamiseksi vuosille 2021-2022. Vuonna 2022 tätä avustusta käytettiin 81 000 euroa. Kaupunki marraskuussa sai uutta esi- ja perusopetuksen avustusta 187 000 euroa, tästä perusopetuksen osuus on 98 400 euroa. Valtionavustuksen tavoitteena on parantaa lasten ja nuorten edellytyksiä jatkaa opiskelua perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti. Korona-avustuksissa omarahoitusosuus on 5 %.

Lisäksi kaupunki sai valtion erityisavustusta oppilas- ja opiskelijahuollon henkilöstömitoituksen vaatimiin toimenpiteisiin esi- ja perusopetuksessa sekä lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa vuosille 2021-2022. Avustuksen käytön tavoitteena on se, että yhteisöllisen opiskeluhoollon sekä yksilökohtaisen opiskeluhoollon ennaltaehkäisevä tuki tulisi olla kaikkien opiskelijoiden saatavilla yksilöllisten tarpeiden mukaisesti ja yhdenvertaisesti. Hankkeeseen palkattiin yksi psykologi ja kaksi koulukuraattoria. Hankkeeseen saatiin avustusta 60 900 euroa. Hankekulut olivat 85 000 euroa omavastuun ollessa 30 %.

Harrastamisen Suomen mallin tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä. Hallitus esitti 30.6.2022 nuorisolakia muutettavaksi, ja lakiin ehdotettiin muun muassa lisättäväksi uudet säännökset Harrastamisen Suomen mallin mukaisesta nuorten harrastustoiminnasta. Laki astui voimaan 1.1.2023 alkaen. Jämsässä mallin mukaista kerhotoimintaa on järjestetty kaikilla kouluilla yhteistyössä oppilaitosten, paikallisten seurojen ja yhdistysten, sekä muiden kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Kerhotoiminnan kehittämiseksi on saatu jo usean vuoden ajan valtion tukea, mutta nyt harrastamisen Suomen malli korvaa erilliset kerhotoiminnan avustukset. Kaupunki sai avustusta 54 400 euroa ja sitä käytettiin 27 400 euroa.

Kaupunki sai valtion erityisavustusta joustavan esi- ja alkuopetuksen pilotointiin vuosille 2022-2023. Siihen liittyen perustettiin työryhmä, joka on suunnitellut toimintaa. Hankkeeseen saatiin avustusta 240 000 euroa ja sitä käytettiin vuoden aikana 131 800 euroa.

Valtionavustus kielten tutoropettajatoiminnan kehittämiseen päättyi vuonna 2022, ja sen puitteissa toteutettiin erilaisia koulutuksia ja kehittämistoimintaa perusopetuksen kieltenopettajille. Avustuksen suuruus oli 3000 euroa.

Erityisavustusta varhaiskasvatuksen ja alkuopetuksen lukemisen kulttuuria ja lukutaitoa vahvistaviin toimenpiteisiin käytetään lukukoordinaattorin palkkaamiseen, mutta toiminta käynnistyy vasta vuonna 2023. Avustuksen suuruus oli 22 000 euroa.

Perusopetuksen tulosalueen riskiarvioinnin toteuma on käsitelty sivistyslautakunnassa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yhteydessä.

Henkilöstöresurssin toteutuminen

Henkilöstösuunnitelmassa henkilötyövuosiksi arvioitiin 218,28, toteuman ollessa 220,92. Suunnitelmassa vakinaisten henkilöiden henkilötyövuodet varataan vakinaiseen ja toteutuksessa sijaiset kirjautuvat määräaikaisiin. Vakinaisia on siirtynyt hanketehtäviin ja valmistavaan opetukseen, joten vakinaisten määrä on ennakoitua pienempi. Ylitunnit ovat toteutuneet arvioidun mukaisesti.

Henkilöstön ennakoitua suurempi määrä johtuu hanketyöntekijöiden ennakoitua suuremmasta määrästä ja valmistavan opetuksen henkilöstöstä.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki				
Tavoite	Hyvinvoiva oppilas asiakaslähtöisillä ja vaikuttavilla perusopetuspalveluilla			
Mittari	Toimintakate €/asukas	Lähtöarvo 12/2021	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		- 994	- 1 004	- 1 048,87
Mittari	Kouluterveyskyselyn tulokset			Toteuma 9/2022
				520
Toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut pääsääntöisesti. Koko vuoden toimintakate on 103,6 % koko vuoden tavoitteesta, joten perusopetus on ylittänyt suunnitellun talousarvion. Vuoden toimintakate on- 11714 €/oppilas. Tämä ylittää 5,9 % koko vuoden toimintakatetavoitteen. Kouluterveyskysely toteutettiin keväällä 2021 4.-5. luokkien ja 8.-9. luokkien oppilaille. Kouluterveyskyselyn tuloksia käsiteltiin sivistystoimen laajennetussa johtoryhmässä, kaupungin johtoryhmässä, hyvinvointiryhmässä ja sivistyslautakunnassa. Kouluterveyskyselyn tulosten pohjalta tehtiin hankehakemus koulutuksellinen tasa-arvon edistämiseksi esi- ja perusopetuksessa. Hankkeelle saatiin avustusta 389 000 euroa. Hankkeessa on 20 %:n omavastuu, joten hankkeen kokonaissumma on 486 250 euroa. Valtionavustuksella edistetään oppimista, hyvinvointia ja vuorovaikutusta sekä oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämätöntä ja riittävän varhaista tukea. Erityisesti vuoden ensimmäisten kuukausien aikana henkilöstöllä ja oppilailla oli paljon poissaoloja koronan vuoksi. Syyskuussa haettiin korona-avustusta esi- ja perusopetukseen koronavaikutusten tasoittamiseksi vuosille 2022-2024. Avustusta myönnettiin yhteensä 187 000 €. Perusopetuksessa hankkeen suuruus on 98 400 €.			

Toimenpide	Painopistealue: Henkinen, sosiaalinen ja fyysinen hyvinvointi, kiusaamisen vastainen työ
Toimenpiteen kuvaus	Tavoite toteutunut osittain. Hankerahalla on lisätty oppilashuollon palveluja, erityisopetusta. Lisäksi hankerahoituksella on rekrytoitu kouluille nuoriso-ohjaajia ja sosiaaliohjaajia. Isoja oppilasryhmiä on voitu jakaa palkkaamalla resurssiopettajia. Laadittiin suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Järjestettiin kaikkien opettajien yhteinen VESO-koulutuspäivä, missä oli luentoja mm. tietoturvasta, neuropsykologisista haasteista, poliisin ja koulun yhteistyöstä sekä Huomaa hyvä-luento. Koulut ovat noudattaneet Kiva Koulu kiusaamisen vastaista toimenpideohjelmaa. Kouluissa on pyritty lisäämään aktiivista liikkumista koulupäivän aikana. Kouluissa on ollut aktiivista oppilaskuntatoimintaa. Oppilaita on ollut mukana myös nuorisovaltuuston toiminnassa. Kouluissa on ollut päihteiden vastaista toimintaa. Koulun työtä ovat tukeneet erilaiset verkostot, kuten vanhempaintoimikunnat, kolmannen sektorin toimija ja sosiaalitoimi.
Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki,Ympäristö	
Tavoite	Kestävä kehitys
Mittari	Käytännön toimet kouluissa
Toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut. Kestävä elämäntapa on tuotu osaksi koulujen arkea ja siihen liittyy esim. roskien lajittelu, kierrätys, oman ympäristön siisteydestä huolehtiminen, energia-agentit, kierrätysmateriaalien käyttö. Aihetta on käsitelty oppitunneilla mm. äidinkielessä ja kirjallisuudessa ympäristöteemaiset tekstit sekä median vaikutus ihmisten ajatteluun ja arvoihin. Askartelussa on pyritty käyttämään kierrätysmateriaaleja. Tavoitteen mukainen toiminta antaa monia mahdollisuuksia. Läkipohjan koulu on Vihreä lippu-koulu.
Toimenpide	Painopistealue: Kestävä kehitys
Toimenpiteen kuvaus	Kestävä elämäntapa ollut osa koulujen arkea, esim. roskien lajittelu, kierrätys, oman ympäristön siisteydestä huolehtiminen, energia-agentit ja kierrätysmateriaalien käyttö. Kestävän kehityksen teemaan liittyen on järjestetty monialaisia oppimiskokonaisuuksia sekä aiheeseen liittyviä teemapäiviä. Perusopetuksessa on pohdittu kulutus- ja tuotantotavoissa ilmeneviä ristiriitoja suhteessa kestävään tulevaisuuteen sekä etsitty ja toteutettu yhteistoimin ja pitkäjänteisesti elämäntapaa korjaavia ratkaisuja. Oppilaita on myös ohjattu tuntemaan myös kehitykseen vaikuttavia yhteiskunnallisia rakenteita ja ratkaisuja sekä vaikuttamaan niihin.
Toimenpide	Painopistealue: Kestävä kehitys
Toimenpiteen kuvaus	Kestävä elämäntapa ollut osa koulujen arkea, esim. roskien lajittelu, kierrätys, oman ympäristön siisteydestä huolehtiminen, energia-agentit ja kierrätysmateriaalien käyttö. Kestävän kehityksen teemaan liittyen on järjestetty monialaisia oppimiskokonaisuuksia sekä aiheeseen liittyviä teemapäiviä. Perusopetuksessa on pohdittu kulutus- ja tuotantotavoissa ilmeneviä ristiriitoja suhteessa kestävään tulevaisuuteen sekä etsitty ja toteutettu yhteistoimin ja pitkäjänteisesti elämäntapaa korjaavia ratkaisuja. Oppilaita on myös ohjattu tuntemaan myös kehitykseen vaikuttavia yhteiskunnallisia rakenteita ja ratkaisuja sekä vaikuttamaan niihin.

Talousarvion toteutuminen

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	1 102 710	1 348 710	1 263 072	-85 638	93,65 %
Toimintakulut	-20 528 080	-20 899 248	-21 562 305	-663 057	103,17 %
Toimintakate	-19 425 370	-19 550 538	-20 299 232	-748 694	103,83 %
Poistot ja arvonalentumiset	-177 910	-177 910	-151 250	26 660	85,02 %
Tilikauden tulos	-19 603 280	-19 728 448	-20 450 483	-722 035	103,66 %

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP2021	TA+lta 2022	TP2022
Oppilasmäärä	1 763	1 756	1 746
Euroa / oppilas	- 11 162	- 11 062	- 11 627,56
Euroa / asukas	- 994	- 1 010,31	- 1 049,13

	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Oppilasmäärä	1 913	1 862	1839	1763	1756	1746

Oppilasennuste	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Juokslahti	58	66	56	46	42	41	39	30
Kaipola	125	114	107	101	88	87	80	79
Koskenpää	32	36	37	34	27	25	22	18
Länpohja	33	27	30	26	24	20	18	17
Jämsänkosken 1-6 ml. Korven koulu	305	296	278	250	288	219	193	201
Kuorevesi 1-6	91	86	77	71	67	53	51	51
Jämsänjoen yhtenäiskoulu sisältää pienluokat	445	427	390	370	333	304	275	247
Alakoulut yhteensä	1089	1025	943	860	771	710	639	643
Kuorevesi 7-9	56	56	64	69	62	63	55	51
Jämsänjoen yhtenäiskoulu	363	355	363	359	343	312	274	254
Jämsänkosken sisältää pienluokat	207	205	209	206	204	194	188	178
Yläkoulut yhteensä	626	603	602	594	569	529	477	443
Perusopetus yhteensä	1715	1628	1545	1454	1343	1239	1116	1086

PERUSKOULUN PÄÄTTÄVÄT JÄMSÄ – JATKOKOULUTUSTAUDUKKO

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 arvio	TP 2022
Peruskoulun 9.-luokan	255	241	229	237	206	196	194	207	198
Jatkoi heti opiskelua	118	92	112	116	91	90	82	93	99
Jatkoi heti opisk. ammatill.	127	135	105	100	115	99	93	96	93
Jatkoi heti opisk. valmistavassa	6	4	2	12	0	6	18	18	6
Ei jatkanut heti em.	4	10	10	8	0	6	1	0	0

Vuodet 2014-2018 tiedot perustuvat Tilastokeskuksen tietoihin

Vuodet 2019-2022 perustuvat yläkoulujen opinto-ohjaajilta saatuihin tietoihin

Vuoden 2022 arviossa ei ole mukana pienluokkia.

Lukiokoulutus

Tulosalueen esimies: johtava rehtori

Toiminnan kuvaus

Lukiokoulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintojen, työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja (LL 2 §, 1 mom.).

Laki oppivelvollisuudesta astui voimaan 1.1.2021 oppivelvollisuuden laajentuessa 18 ikävuoteen asti. Oppivelvollisuuden laajentaminen toi mukanaan toisen asteen koulutuksen maksuttomuuden. Maksuttomuus jatkuu lukio-opintojen loppuun saakka, kuitenkin enintään sen vuoden loppuun, kun opiskelija täyttää 20 vuotta. Lukiolaisten liitto on arvioinut, että muilla kuin oppivelvollisilla lukio-opiskelijan oppimateriaalikustannus on koko lukion aikana keskimäärin 2 500 euroa. Oppivelvollisuusiän nostoon on varauduttu varaamalla lisäresurssia mm. oppimateriaaleihin ja kannettaviin tietokoneisiin. Vuonna 2022 oppivelvollisia oli keskimäärin 98. Oppivelvollisten määrä kasvaa vuosittain ja viimeistään lukuvuoden 2024-2025 alussa kaikki lukion opiskelijat ovat maksuttomuuden piirissä.

Vuonna 2010 lukiolaisia oli 353, vuonna 2021 keskimäärin 229 ja vuonna 2022 keskimäärin 214. Vuoden lopussa päätoimisia lukion opiskelijoita oli 227. Lukion henkilöstön määrä on tällä hetkellä 19 ja se on vähentynyt suunnilleen samassa suhteessa opiskelijamäärän vähenemiseen. Syksyllä 2022 lukion aloitti 95 uutta opiskelijaa. Kahden tutkinnon opiskelijoita oli vuoden lopussa 23. Heidän pääkoulunsa on Gradia.

Ennusteen mukaan lukion opiskelijamäärä lukuvuonna 2023-2024 on 255 ja lukuvuonna 2024-2025 280. Tämän jälkeen opiskelijamäärä kääntyy laskuun. Lähivuosina lukio on osittain neli- ja kolmisarjainen. Ennusteen mukaan lukio on kolmisarjainen ainakin vuosikymmenen loppuun saakka. Näin voidaan mahdollistaa myös kahden tutkinnon opinnot Gradia Jämsän opiskelijoille. Ennusteisiin sisältyy epävarmuutta.

Vuonna 2022 valmistui yhteensä 57 ylioppilasta, joista kaksoistutkintoja oli neljä. Määrä on huomattavasti pienempi kuin vuonna 2021 jolloin lukiosta valmistui 100 ylioppilasta. Valmistuvien ylioppilaiden määrä pysyy likimain vuoden 2022 tasolla myös vuonna 2023 ja 2024, mutta kääntyy sitten nousuun vuodesta 2025 lähtien. Opetushallitus seuraa lukiokoulutuksen aloittaneiden ylioppilaaksi pääsyä. Jämsän lukiokoulutuksessa enintään 3,5 vuodessa valmistuneiden määrä oli 2019 vuonna 77,4 % syksyllä 2017 aloittaneista opiskelijoista. Koko Suomen keskiarvo oli 75,8 %. Läpäisyasteen tasoon vaikuttavat mm. lukioon tulevien opiskeluvalmiudet, lukion aikainen opinto-ohjaus, opiskeluhuollon palvelujen saatavuus ja erityisopetuksen resurssit. Urheiluvalmennuksessa olevilla opiskelijoilla lukio-opinnot kestävät usein neljä vuotta. Tällä hetkellä lukion

opiskelijoita on mukana Gradian urheiluvalmennuksessa yhteensä 25.

Lukion kolmannen ja neljännen vuoden opiskelijat noudattavat 1.8.2016 käyttöön otettua opetussuunnitelmaa. Ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijat noudattavat 1.8.2021 käyttöön otettua opetussuunnitelmaa. Uudessa opetussuunnitelmassa vahvistetaan sekä oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen hallintaa, että laaja-alaista osaamista. Kurssien sijaan opinnot koostuvat eri oppiaineiden moduuleista koostuvista opintokokonaisuuksista. Opintokokonaisuuksia voi muodostaa yhden oppiaineen sisällä tai ne voivat olla oppiainerajat ylittäviä opintokokonaisuuksia.

Opetushallitus on täsmentänyt 10.5.2022 annetussa määräyksessä useita opetussuunnitelmien perusteita ja määräyksiä, joiden tavoitteena on vahvistaa oppilaan ja opiskelijan oikeusturvaa ja oppimisympäristön turvallisuutta. Täsmennykset mahdollistavat aiempaa tehokkaammat ja oikea-aikaiset keinot puuttua kiusaamiseen, syrjintään, häirintään ja väkivaltaan esiopetuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa. Sivistyslautakunnan kokouksessa 21.06.2022 hyväksyttiin asiaa koskevat opetussuunnitelman muutokset. Lisäksi sivistyslautakunta hyväksyi kokouksessaan 31.08.2022 suunnitelman oppilaiden ja opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Lukuvuoden 2021-2022 teema oli kestävä hyvinvointi. Siihen sisältyvät niin kestävä kehitys, yksilön henkinen, sosiaalinen ja fyysinen hyvinvointi kuin kiusaamisen vastainen työ. Lukion liikunnan opettajat ovat olleet mukana Hyvinvointia lukioon -hankkeessa. Kehittämishankkeen (2019–2022) tavoitteena on edistää opiskelijoiden taitoja huolehtia omasta jaksamisestaan riittävän unen, liikunnan ja mielen hyvinvoinnin avulla. Lukuvuoden 2022-2023 teemana on ollut edellisen lukuvuoden painopisteiden lisäksi Huomaa hyvä. Teeman hengessä pyritään huomaamaan opiskelijan luonteenvahvuudet sekä hyödyntämään niitä opetuksessa.

Hyvinvointialueiden toiminnan alkamisen 1.8.2023 myötä koulukuraattorit ja –psykologit ovat siirtyneet osaksi hyvinvointialueen organisaatiota. Henkilöstön siirtyminen hyvinvointialueille edellyttää opiskeluhoitotyöhön uudenlaisia rakenteita.

Nykyinen lukiolaki velvoittaa antamaan erityisopetusta ja opinto-ohjauksen velvoitteet ovat lisääntyneet. Laki vahvistaa yleissivistystä ja edistää nykyistä laajempien opintojaksojen ja oppiainerajat ylittävien opintojen järjestämistä.

Seudullinen toisen asteen johtoryhmä kokoontui neljä kertaa vuodessa, samoin opinto-ohjaajien ryhmä. Lukiolaki velvoittaa myös korkeakouluysteistyöhön. Yhteistyökumppaneina ovat olleet Jyväskylän avoin yliopisto ja Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Keväällä 2022 lukion toisen opiskelijat osallistuivat Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja Jyväskylän avoimen yliopiston järjestämälle korkeakouluviikolle. Huhtikuussa 2023 kaikki lukion toisen vuoden opiskelijat osallistuvat Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja Jyväskylän avoimen yliopiston järjestämälle korkeakouluviikolle.

Lukion ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijat osallistuivat THL:n kouluterveyskyselyyn keväällä 2021. Tuloksia on käsitelty opettajien kokouksessa ja vanhempainilloissa. Kouluterveyskyselyn tuloksia on käsitelty sivistystoimen laajennetussa johtoryhmässä, kaupungin johtoryhmässä, hyvinvointiryhmässä ja sivistyslautakunnassa.

Koronarajoitusten poistuttua on lukion yhteisöllisiä tapahtumia voi taas järjestää perinteisellä tavalla. Tapahtumilla on hyvin tärkeä merkitys hyvinvoinnin ja osallisuuden näkökulmasta. Myös ylioppilaiden lakitukset ja vanhojen tanssit voitiin järjestää ilman koronarajoituksia.

Lukiokoulutuksen kansainvälisyysstrategia hyväksyttiin sivistyslautakunnan kokouksessa 16.11.2022. Opetushallitus myönsi lukiolle Erasmus+ yleissivistävän koulutuksen akkreditoinnin 23.12.2022. Akkreditoinnin myötä lukiolle myönnetään säännöllisesti vuosittaista tukea sekä opiskelijoiden että opetushenkilökunnan liikkuvuuksiin seuraavien viiden vuoden ajan. Näin lukio voi toteuttaa ja kehittää kansainvälisyystoimintaa pitkäjänteisesti tulevinä vuosina. Jämsän lukion opettajat ovat hankkineet projektien, kansainvälisten koulutusten ja eTwinning-alustan kautta kontakteja eurooppalaisiin oppilaitoksiin.

Lukiokoulutuksen hanketoiminta

Lukio on ollut kolmatta vuotta mukana Liikkuva opiskelu -hankkeessa. Hanke päättyi mutta liikkuvan opiskelun käytänteet pysyvät mukana lukion päivittäisessä arjessa. Hankkeen myöstä on pystytty myös parantamaan oppimisympäristön ergonomiaa mm. seisomapulpeteilla. Kampuspyöriä on hankerahalla ostettu yhteensä 14. Hankkeen avustusta oli vuonna 2022 käyttävissä 5473 euroa ja toimintakulujen ollessa 11 794 euroa. Hankkeessa oli 50 %:n omavastuu.

Lukiolle myönnettiin syksyllä 2021 järjestyksessään toinen 34 200 euron suuruinen korona-avustus. Hankkeen avulla on lisätty lukion opiskelijoiden oppimisen tukemista sekä vähentämään pitkittyneen korona-ajan aiheuttamaa hyvinvointivajetta. Hanke päättyi 31.7.2023. Avustusta käytettiin vuoden 2022 aikana yhteensä 27 215 euroa. Hankkeessa on 5 %:n omavastuu.

Vuoden 2022 lopussa lukio sai kolmannen 38 000 euron suuruisen korona-avustuksen. Avustuksen viimeinen käyttöpäivä on 31.7.2024. Avustuksen turvin tullaan mm. lisäämään lukiokoulutuksen erityisopetusresursseja lukuvuonna 2023-2024. Hankkeessa on 5 %:n omavastuu.

Lukio on mukana Muuramen kunnan hallinnoimassa Kestävän kehityksen tiekartta- hankkeeseen. Hankkeen lukion toimintakulttuurin ilmasto- ja kestävyysosaamisen ja pedagogiikan kehittäminen vahvistamaan arjen kestävyyskasvatusta eurooppalaisen kestävyysosaamisen viitekehykseen nojaten. Hanke päättyi 31.5.2024. Hanke sai avustusta 45 000 euroa ja omavastuu on 10 %.

Lukio on myös mukana Muuramen, Laukaan ja Jämsän lukion yhteisessä Laadua ja hyvinvointia lukioihin-hankkeessa. Muuramen kunta hallinnoi myös tätä hanketta. Hankkeen tavoitteina ovat laadukkaan oppimisen edellytysten parantaminen, tiedolla johtamisen ja tietoperustaisuuden kehittäminen sekä opiskelijoiden ja henkilöstön osallisuutta ja hyvinvointia mahdollistavan toimintakulttuurin vahvistaminen. Hankkeen aikana tullaan järjestämään mm. yhteisiä opiskelijatapahtumia ja yhteisiä koulutuksia opettajille. Jokaisesta lukiosta on valittu yksi opettaja koordinaattoriksi kehittämään hankkeelle asetettuja tavoitteita. Hanke sai avustusta yhteensä 77 400 euroa ja siinä on 10 %:n omavastuu.

Toisen asteen yhteinen nuoriso-ohjaaja on työskennellyt lukiolla helmikuusta 2021 lähtien Nuorten rinnalla koulussa- hankerahoituksen turvin.

Lukiokoulutuksen tulosalueen riskiarvioinnin toteuma on käsitelty sivistyslautakunnassa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yhteydessä.

Henkilöstöresurssin toteutuminen

Henkilöstösuunnitelmassa henkilötöyvuosiksi arvioitiin 19,19, toteuman ollessa 18,04. Suunnitelmassa vakinaisten henkilöiden henkilötöyvuodet varataan vakinaiseen ja toteutumassa sijaiset kirjautuva määräaikaisiin. Lukiossa oli vuoden 2022 joitakin palkattomia virkavapaita, joista osaan palkattiin sijainen ja osa hoidettiin sisäisin järjestelyin.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki	
Tavoite	Hyvinvoiva opiskelijakunta ja henkilöstö
Mittari	Päivittäinen liikkuminen
Mittari	Terveys- ja opiskelijakyselyjen tulokset
Toteutumisen arviointi	Tavoite toteutunut: Lukiokoulutuksen koko vuoden toimintakate -100.18 €/asukas ja -9058 €/opiskelija. Koko vuoden osalta tavoitteena on 100,58 €/asukas ja 9053 €/opiskelija. Kouluterveyskysely tehtiin keväällä 2021 lukion ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoille. Tulosten mukaan yleinen uupumus ja pahoinvointi on lisääntynyt edellisen tutkimuksen jälkeen. Tuloksia on käsitelty koulujohtajien kokouksissa, kaupungin hyvinvointiryhmässä, laajennetussa sivistystoimen johtoryhmässä, kaupungin johtoryhmässä ja sivistyslautakunnan kokouksessa. Lisäksi tuloksia on käsitelty lukion omissa kokouksissa. Opiskeluhuollon palveluja on lisätty ja palveluihin on myös hakeuduttu aiempaa enemmän. Koronarajoituksista luopumisen jälkeen lukiossa on voitu järjestää yhteisöllisyyttä lisääviä tapahtumia, kuten penkkarit, vanhojen tanssit, liikunnallinen teemapäivä ja syyslukukaudella uusien opiskelijoiden tervetulojuhla. Haettiin ja saatiin avustusta lukiokoulutuksen laatu- ja saavutettavuushankkeeseen. Hankkeen yhtenä painopistealueena on osallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen.
Toimenpide	Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
Toimenpiteen kuvaus	Aktiivinen osallistuminen lasten ja nuorten hyvinvointia lisäävään toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Yhteisöllisyyden lisääminen erilaisten tapahtumien muodossa. Päivittäisen liikunnan lisääminen. Liikkuva opiskelu- hankkeen toiminnan juurruttaminen osaksi koulun toimintakulttuuria. Hyvät opiskelu- ja terveydenhuollon palvelut. Oppimisvajeiden paikkaaminen koronatuella. Nuorisotyön kehittäminen osana oppilaitoksen päivittäistä toimintaa. Opiskelijoiden aktiivinen osallistuminen mm. opiskelijakuntatoiminnan ja tutortoiminnan kautta.
Ympäristö	
Tavoite	Ympäristöystävällinen lukio
Mittari	Vuotuisten tapahtumien määrä
Toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut. Ympäristöön ja kestäväan kehitykseen liittyviä asioita käsiteltiin oppitunneilla. Lukion ilmastosankarit-ryhmä kokoontui säännöllisesti suunnitellen erilaisia teemaan liittyviä tapahtumia. Ryhmä kiersi kevään aikana Jämsän alakouluilla vesilähettäläinä kertomassa vesistöistä ja niiden tilasta. Toukokuussa ja lokakuussa lukiossa oli sähköttömät päivät. Kyseisinä päivinä ei käytetty puhelimia, tietokoneita, AV-laitteita eikä valoja. Aloitettiin yhteinen hanke Muuramen lukion kanssa: Kestävän kehityksen tiekartta. Hankkeen aikana kehitetään lukion toimintakulttuuria ilmasto- ja kestävyysosaamisen osalta sekä kehitetään pedagogiikkaa vahvistamaan arjen kestävyyskasvatusta. Tavoitteen mukainen toiminta antaa monia mahdollisuuksia.
Toimenpide	Ympäristötietoisuuden lisääminen lukiossa

Toimenpiteen kuvaus	Aktiivinen osallistuminen ympäristötietoisuutta lisäävään toimintaan. Lukion ilmasto-ohjelman käytännön toteutus. Teemaviikkojen (mm. kasvisruokaviikko) järjestäminen. Biologian ryhmien vuotuinen puiden istutus.
---------------------	---

Talousarvion toteutuminen

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	52 500	52 500	49 031	-3 469	93,39 %
Toimintakulut	-1 998 830	-2 026 241	-1 987 688	38 553	98,10 %
Toimintakate	-1 946 330	-1 973 741	-1 938 657	35 084	98,22 %
Poistot ja arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-1 946 330	-1 973 741	-1 938 657	35 084	98,22 %

Tunnusluvut

opiskelijaennuste												
lv	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
lukio	227	255	280	277	258	274	272	262	244	225	209	195

	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Opiskelijamäärä	281	278	263	229	215	214
€ / asukas	- 94,25	- 96,12	- 93,44	- 92,38	-100,58	-100,18
€ / opiskelija	- 6911	- 6976	- 7066	- 8133	-9053	-9058

	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Ylioppilaiden määrä	87	77	87	100	70	57
Yhdistelmätutkintojen määrä	3	2	2	2	5	4
Urheiluvalmennettavien määrä	17	24	23	25	24	24

	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
	tilastokeskus 2016, syksyllä 2013 aloittaneet	tilastokeskus syksyllä 2014 aloittaneet	tilastokeskus syksyllä 2015 aloittaneet	tilastokeskus, syksyllä 2016 aloittaneet		tilastokeskus, syksyllä 2017 aloittaneet
Lukiokoulutuksen läpäisy enintään 3,5 v:ssä; Jämsä (sujuva arki tavoitteen mittari)	87,1 %	82,8 %,	84,4 %	82,8 %	90 %	77,4 %
Koko valtakunta	76,6 %	79,9 %	78,6 %	77,3 %		75,8%
	tilastokeskus 2016, vuoden	tilastokeskus vuoden 2016	tilastokeskus vuoden 2017	tilastokeskus vuoden 2018		tilastokeskus vuoden 2019

	2015 ylioppilaat	ylioppilaat	ylioppilaat	ylioppilaat		ylioppilaat
Sijoittuminen 1 vuosi YO- tutkinnon jälk. jatko-opintoihin; Jämsä (elinvoimatavoitte en mittari)	63,3 %	53,6 %	44,8 %	53,8 %	60 %	50 %
Koko valtakunta	57,6 %	52,5 %	51,1 %	53,2 %		52,4 %

Elämänlaatupalvelut

Tulosalueen esimies: sivistystoimenjohtaja

Toiminnan kuvaus

Toiminnan kuvaus

Elämänlaatupalveluilla on keskeinen merkitys jämsäläisten hyvinvointiin ja kaupungin elinvoimaisuuteen. Järjestämme ja tuotamme elämänlaatupalveluja ja luomme niille toimintaedellytyksiä. Kannustamme jämsäläisiä harrastamiseen, itsensä kehittämiseen ja terveelliseen ja vastuulliseen elämäntapaan. Kaupunkistrategian mukaisesti huolehdimme siitä, että palvelujen hyvä saavutettavuus edistää hyvinvointia ja elinvoimaa.

Tulosalueen talousarvio jää alle arvioidun toimintakatteen; tulojen ylitys (109,43 toteuma-%) on kulujen hienoista ylitystä suurempi (100,3 toteuma-%). Talousarviomuutos 2022 vaikuttaa toteumaan. Toimintakatteen toteumaprosentti on 96,88 %. Tulosityksikköjen välillä on talousarvion toteuman suhteen vaihtelua.

Elämänlaatupalveluiden hanketoiminta on kuvattu kunkin tulosityksikön kohdalla

Kotouttamispalvelut sisältyvät v. 2023 alusta sivistystoimialan palvelukokonaisuuteen. Palvelukokonaisuutta varten perustettiin määräaikainen kotouttamiskoordinaattorin virka. Kotouttamispalvelut sijoittuvat opistopalveluihin.

Kaupungin ja toimialan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistehtävän vahvistamiseksi lisäresurssointiin määräaikainen hyvinvointikoordinaattori. Samalla vapaa-aikapalveluiden yksikköjohtajan laajaa tehtäväkenttään voidaan rajata ihmisen kokoiseksi.

Hyvinvointialueen toiminnan käynnistymisen myötä vammaisneuvoston sihteerin ja valmistelijan tehtävät järjesteltiin uudelleen erityisliikunnanohjaajalle. Vakanssi muutettiin vuoden 2023 alusta virasta. Nuorisotilatyön uudelleen järjestelyjä valmisteltiin käyttöönotettavaksi v. 2023 alusta. Osa-aikainen koulunkäynnin- ja vapaa-aikaohjaaja sai lisätunteja. Kulttuurisihteerin-ohjaajan työpanos kohdentuu jatkossa kulttuuri- ja kirjastopalveluihin. Nimike muutettiin kulttuurisihteeriksi v. 2023 alusta.

Elämänlaatupalvelujen tulosaluejohtajan tehtävät päätettiin sisällyttää kirjastopalvelupäällikön virkatehtäviin 1.9.2023 alkaen.

Elämänlaatupalvelujen tulosalueen riskiarvioinnin toteuma on käsitelty sivistyslautakunnassa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yhteydessä.

Henkilöstöresurssien toteutuminen

Henkilöstösuunnitelmassa v. 2022 toteutuneita ja vuotta 2023 valmisteltuja muutoksia on kuvattu yllä olevassa. Henkilöstösuunnitelmassa henkilötyövuosiksi arvioitiin 33,19 toteuman ollessa 33,68. On huomioitava, että suunnitelmassa vakinaisten henkilöiden henkilötyövuodet varataan vakinaiseen ja toteutumassa sijaiset kirjautuva määräaikaisiin. Muutos ennakoituihin henkilötyövuosiin verrattuna johtuu sijaisuuksista sekä kotouttamispalveluista ja niihin liittyvistä koulutuksista.

Opistopalvelut 2022:

Jämsän työväenopisto järjestää vapaan sivistystyön opintoja kaikenikäisille kuntalaisille. Jämsänjokilaakson musiikkiopisto järjestää taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaisia opintoja. Molemmat opistot myyvät palveluja myös Kuhmoisten kunnalle.

Opistopalveluiden toimintakate ylittyi. Toimintakatteen toteuma-% on 112 %. Asiaa on käsitelty merkittävien ylitysten ja alitusten osalta sivistyslautakunnassa 6.2.2023 ja edelleen kaupunginhallituksessa ja -valtuustossa 20.02.2023.

Molempien opistojen opiskelijamäärät vähenivät koronavuosien 2020 ja 2021 aikana. Vielä vuoden 2022 alussa oli ryhmäopetuksen osallistujamäärärajoituksia molemmissa opistoissa. Musiikkiopiston opetus jatkui katkeamattomasti siirtyen koronarajoitusten ajaksi etäopetukseen. Oppilasvalinta suoritettiin sivistyslautakunnan päätöksen mukaisesti ilmoittautumismenettelyllä. Työväenopiston opetus pääsi jatkamaan lähiopetuksella kaikkien kurssien osalta joulutauon jälkeen vasta helmikuun alussa 2022. Tammikuulta pois jääneet opetuskerrat korvattiin kevätlukukauden päätteeksi. Muutaman liikuntakurssin osalta tehtiin maksupalautuksia, koska kaikkia kurssikertoja ei pystytty korvaamaan.

Molempien opistojen opiskelijamäärä lähti varovaiseen nousuun syyslukukauden 2022 aikana. Musiikkiopiston opiskelijamäärän kohoaminen johtui pääosin muskariryhmien osallistujarajoitusten poistumisesta eli ryhmiin voitiin ottaa aiempaa enemmän osallistujia. Myös kaksi uutta muskariryhmää perustettiin. Opinto- ja kurssimaksujen tulotavoitteeseen ei kuitenkaan täysin päästy, koska arvioidut opistojen taksojen korotukset eivät toteutuneet lukuvuonna 2021-2022.

Kunnan tehtäviin kuuluvat kotouttamispalvelut sisältyvät sivistystoimialan tehtäviin. Kokonaisuus sijoitettiin opistopalveluihin. Määräaikainen kotouttamiskoordinaattori aloittaa 2 /2023.

Jämsän työväenopisto aloitti marraskuun lopussa maahanmuuttajien suomen kielen ja kotoutumisen koulutuksen. Koulutuksen kohderyhmänä on nuoret 15-19-vuotiaat maahanmuuttajat, jotka eivät vielä ole saaneet kotikuntaoikeutta ja eivät täten ole työllisyyden kuntakokeilun tai suomalaisen oppivelvollisuuden piirissä. Koulutukseen osallistujia oli vuoden 2022 lopussa 19. Opiskelijat saavat opetusta vähintään 25 tuntia viikossa. Koulutuksen opettajien palkkakustannukset sekä va. kotoutumiskoordinaattorin palkka näkyvät työväenopiston lisääntyneinä henkilöstökustannuksina. Valtio korvaa suomen kielen ja kotoutumisen koulutuksen kustannukset takautuvasti kokonaisuudessaan koulutuksen järjestäjälle.

Jämsän työväenopisto aloitti syyskuussa 2022 kasvatustieteen perusopintokokonaisuuden 25 op omalla järjestämisluvallaan Jyväskylän yliopiston tutkintovaatimusten mukaisesti. Paikallisesti järjestetyt opinnot lisäävät kasvatus- ja opetuslalla työskentelevien jämsäläisten osaamista. Ryhmässä on ollut 10 opiskelijaa. Paikallisia korkeakouluopintoja koordinoi ja suunnittelee työryhmä, joka kokoontuu neljä kertaa vuodessa.

Vinnille virtaa -hanke on Leader-avustuksen myötä toteuttanut lukuisia tilaisuuksia, joissa kävijöitä on ollut noin 1 000. Tilaisuuksien järjestelyiden takana oli muun muassa Cantare-kuoro, Gradia Jämsä, Jämsän 4H-yhdistys, Koillisen Hämeen Kuvataideseura Värinä, Jämsän Kristillinen Kansanopisto, Jämsänlaakson Setlementti ry, Jämsän Tanhuujat ry sekä yksittäiset aktiivitoimijat. Toimintaa ideoitiin erilaisissa

yhteisöllisillä työpajoissa. Hankkeen hallinnoja on Jämsänlaakson Setlementti ry. Vinnin tilan ilmettä kohennettiin päärakennuksen ja navetan siivouksella ja pienillä huoltotöillä. Pihaa siivottiin talkoovoimin ja huonokuntoisia puita poistettiin. Syksyllä päärakennukseen asennettiin kaksi ilmalämpöpumppua varmistamaan vakaan peruslämmön tiloissa. Huoltotöistä vastasi Avituksen huoltotiimi. Vuoden 2023 aikana valmistellaan tilaan liittyvä residenssisuunnitelma.

Opistopalveluiden hanketoiminta

Opetus- ja kulttuuriministeriön myönsi 9 500 €:n avustuksen opintoseteleihin. Setelit kohdentuvat mm. työttömiin, eläkeläisiin ja maahanmuuttajiin.

Joustavia polkuja työelämään (JoPo) -hanke; Jämsän kaupungin työllisyyspalvelut ja työväenopisto ovat mukana Jyväskylän ammattikorkeakoulun toteuttamassa OKM:n rahoittamassa kehittämisprojektissa ajalla 1.2.2021 - 30.6.2023. Joustavia polkuja työelämään (JoPo) -hankkeen tavoitteena on tukea työllisyyden kuntakokeilua kehittämällä keinoja alueiden osaamiskohtaantojen ratkaisemiseksi. Hanke toteutetaan maakunnallisena verkostona Hanke toteutetaan maakunnallisena verkostona.

Kirjastopalvelut 2022

Kirjasto tarjoaa pääsyn monipuolisiin aineistoihin ja edistää lukemista ja kirjallisuutta. Kirjasto on myös tapahtumien, opiskelun, harrastamisen ja kansalaiskeskustelun paikka kaikenikäisille.

Kirjaston alkuvuotta leimasi koronaan liittyvä asiakkaiden varovaisuus asioinnissa, myös lukupaikkamääriä oli rajoitettu. Tapahtumia ei kevätkaudella juurikaan järjestetty, koska pääkirjaston sisustuksen, muuton vaatimien muiden hankintojen sekä itse muuton valmistelu vei runsaasti henkilökunnan aikaa. Pääkirjasto suljettiin muuttoa varten huhtikuun lopulla ja se avattiin yleisölle kesäkuun alussa. Asiakaspalautteen ja henkilökunnan kokemuksen mukaan tilat ovat toimivat ja viihtyisät. Keskeinen sijainti, omatoimimallin käyttöönotto sekä laajentunut palveluvalikoima on otettu hyvin vastaan. Lainauseriällä mitattuna käyttö on kasvanut edellisen vuoden vastaavaan jaksoon verrattuna lähes 40%, kävijämäärissä kasvu on ollut 112%. Pääkirjaston, nuorisotilan, kaupungin neuvonnan ja matkailuinfon muodostama palvelukokonaisuus sai nimikilpailun kautta yhteiseksi nimekseen Raitti. Tilojen vihkiäisjuhlaa vietettiin 20.9.22.

Digiopastusta on tarjottu viikoittain yhteistyössä Muistiyhdistyksen kanssa. Kasvaneen käytön myötä aineiston riittävyys tuo haastetta.

Tapahtumia on ollut runsaasti sekä omana toteutuksena että yhteistyökumppaneiden järjestämänä, näistä mainittakoon mm. kirjailijavierailut, lukukoukku- ja lukupiiritapahtumat sekä yhdistysten esittäytymiset. Kirjastosta kansanvallan foorumeita -mallilla suunniteltu hanke on toteutumassa vuoden 2023 aikana. Henkilöstön tehtäväkokonaisuuksia on edelleen järjestelty uudelleen, johtuen henkilöstövähennyksen hyödyntämisestä. Sen sijaan että asiakasraatitoiminta kohdentuisi pelkästään kirjastoon, päädyttiin ulottamaan se koko Raitti-kokonaisuuteen. Valmistelu tapahtuu v. 2023 aikana. Vuoden lopulla käynnistettiin uuden kirjastopalvelupäällikön rekrytointi.

Omatoimikirjastot Kuorevedellä ja Länkipohjassa ovat toimineet vakiintuneeseen tapaan ilman erityisiä muutoksia, samoin kirjastoauto Severus, jonka reittiaikataulua on muokattu pääkirjaston muuton myötä. Jämsänkosken omatoimikirjaston varustaminen on edennyt loppuvuonna suotuisasti, tila on sisustettu lähes täysin kierrätyskalustein, avaaminen tulee tapahtumaan keväällä 2023.

Kirjaston toimintakatteen toteutuma on 97,5%. Viivästyneen pääkirjaston muuton sekä alkuvuoden koronavaikutusten vuoksi tilinpäätösvuoden lainaus- ja kävijämäärätavoitteita ei saavutettu. Lukemien kasvu edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna on kuitenkin ollut erittäin suuri.

Kirjastopalveluiden hankkeet:

- E-palvelut tutuksi -hanke sai Aluehallintoviraston avustusta 14 000 € keväällä 2021. Pääkirjaston tiloihin on

avustuksella hankittu ajanmukainen tekninen varustus mm. sähköisten aineistojen käytön opastamiseen.

- Avi myönsi samassa yhteydessä myös 10 500 € avustuksen kirjastopalvelun saavutettavuuden parantamiseen omatoimikonseptin avulla pääkirjastossa. Hanke toteutui pääkirjastoinvestoinnin yhteydessä keväällä 2022.

- Joulukuussa 2021 kirjasto sai Jämsän Ääni -hankkeeseen Avin avustusta 5 600 €. Hankkeen tarkoituksena on järjestää moniääninen tapahtumasarja, jossa käsitellään niin paikallisia kuin valtakunnallisia aiheita. Pääpaino on puhetaidolla, kyvyllä perustella väitteitä ja näkemyksiä. Toiminta hankkeessa on voitu käynnistää vasta v. 2023.

- Tunkelon säätiö myönsi kirjastolle 2 000 € avustusta Länkipohjan lasten ja nuorten toiminnan edistämiseen. Avustuksella toteutui satutuokioita, tarinapajoja sekä taikuriesityksiä ja taikurikurssi.

Investoinnit:

Jämsänkosken omatoimikirjaston kalusteet

Omatoimikirjaston kalustamista ei ole voitu vesivahingon korjauksen vuoksi aloittaa v. 2022, hanke siirtyy vuodelle 2023.

Kirjastojen koneet ja kalusto

Pääkirjaston kalustamiseen ja varustamiseen varattu määräraha on ollut riittävä. Vuokratilaan tehtyjä perusurakkaan kuulumattomia rakennustöitä on kirjattu käyttötalouteen, mikä huomioitiin talousarviomuutoksessa. Kyseisiä kustannuksia kertyi noin 20 000 €.

Pääkirjasto, tekoäly

Hanketta ei ole ehditty toteuttaa v. 2022, se siirtyy vuodelle 2023.

Vapaa-aikapalvelut 2022

Vapaa-aikapalvelujen toimintakatteen toteumaprosentti on 90,2%. Vuoden 2023 talousarviomuutoksessa tulosyksikön toimintatuottotavoitetta alennettiin 92 000 €. Toisin kävi: Toimintatuottojen väheneminen arvioitiin yläkanttiin ja talousarviomuutoksen mukaiset toimintatuotot ylittyivät 32 000 €. Uimahallin kävijämäärätavoitetta alennettiin 10 000 kävijällä (uusi tavoite 50 000 asiakasta). Kävijämäärätavoitteeseen ei aivan ylletty kävijämäärän jäädessä 47 310 kävijään.

Galleria Kivipankin näyttelytoiminta oli melko vilkasta, vuoden aikana järjestettiin yhteensä 12 2-5 viikon mittaista näyttelyä. Näyttelyissä vieraili yhteensä 2 677 henkilöä. Kulttuuripalveluissa järjestettiin kalendaariset juhlat. Kansallisen veteraanipäivän juhla järjestettiin seurakuntakeskuksessa ja juhla striimattiin kaupungin youtube-kanavalle. Itsenäisyysjuhla järjestettiin niinikään lähijuhlana. Juuso Wäldenin ja paperiteollisuuden muistomerkkiveistoksen kunnostaminen aloitettiin muotokuvan kunnostuksella. Muotokuva ja uusi jalusta asennetaan paikalleen toukokuussa 2023.

Liikunta- ja nuorisopalvelut järjesti ohjattua toimintaa, tapahtumia ja leirejä erikseen sekä yhteistyössä järjestöjen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Timmi-tilavarausjärjestelmä otettiin käyttöön helmikuun lopulla (liikuntatilat, uimahalli, Monitoimitalo Kyöpelä). Hiihdon maakuntaviestin 4.2.2023 järjestelyt aloitettiin. Sittemmin tapahtuma jouduttiin perumaan vähäisen osallistujamäärän vuoksi.

Nuorisotilatyötä toteutettiin Kuutissa, Köpiksellä, Nurkkiksella ja Nuorten Raitilla. Kävijöitä oli yhteensä 5 362. Nuorten moottoripajatoiminta muutti keväällä uusiin tiloihin Kilpakorpeen. Muuton myötä ja vakiorukan kasvettua toiminnasta ulos kävijämäärä väheni hiukan. Loppuvuodesta moottoripajatoiminnan kohderyhmälle tehtiin asiakaskysely toiminnan kehittämiseksi. Lasten liikennepuistossa uudistettiin kalustoa

ja järjestettiin vanhojen polkuautojen huutokauppa menestyksekkäästi. Maauimalan alue täydentyi skeittiparkilla lisäten alueen ja lainavälineiden käyttöä (2 558 asiakasta). Liikennepuistossa vieraili 3 249 polkijaa.

Ehkäisevän päihdetyön tiimi (7 jäsentä) perustettiin keväällä. Syksyllä aloitettiin laatimaan ehkäisevän päihdetyön suunnitelmaa, joka esiteltiin loppuvuodesta hyvinvointityöryhmässä.

Työvalmennussäätiö Avitus toteutti nuorten työllistämiseen ja elämänhallintaan liittyviä yksilövalmennus-, nuorten starttipaja (LuovaStartti -hanke) ja etsivän nuorisotyön hankkeita ostopalveluna. Etsivään nuorisotyöhön ohjautui 156 nuorta.

Nuorisovaltuuston toiminta oli aktiivista: osallistuttiin maakunnallisen nuorisovaltuuston toimintaan ja koulutuksiin, omia kokouksia järjestettiin kerran kuukaudessa, osallistavan budjetoinnin myötä jaettiin 5 000 euroa eri kohteisiin mm. järjestettiin nuorten kulttuuritilaisuus Tapahtuma X.

Uimahalli avautui kaikille käyttäjille 7.2. koronarajoitusten poistuessa. Erilaisten toimintojen ylösnostaminen vei aikansa ja asiakaskunnan keskuudessa oli nähtävissä varovaisuutta palvelun käytössä kevään aikana. Kesän uimakouluihin osallistui 121 lasta. Syksyllä ohjatuissa ryhmissä on ollut tavanomaisen vilkasta. Kaupungin energiansäästökampanjan myötä uimahallilla otettiin käyttöön joulukuussa edulliset lipputuotteet hiljaisiin uintiaikoihin. Kampanja on saanut runsaasti myönteistä palautetta. Uimahallin edullisia lipputuotteita myytiin joulukuussa yhteensä 2 014 kappaletta. Uimahallin käyttösäännöt päivitettiin 1.12.2022 alkaen.

Vapaa-aikapalvelujen myöntämät avustukset:

Avustuksia myönnettiin 67 eri taholle, yhteensä 152 000 €. Avustusmäärärahoja jäi käyttämättä noin 28 000 €. Tämän arvioidaan johtuvan koronapandemian aiheuttamista rajoituksista sekä varovaisuudesta tapahtumien ja toiminnan järjestämisessä rajoitusten purkautuessa.

Vapaa-aikapalveluiden hanketoiminta:

- Pälämäen kotiseutumuseon kehittämiseen saatiin Museoviraston avustus 5 000 € kokoelmatyön jatkamiseen. Hanke toteutui kesällä.
- Lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan toteuttamiseen saatiin 6 500 €:n avustus, joka käytettiin kerho- ja leiritoiminnan järjestämiseen.
- Nuorten rinnalla koulussa 2023-2024 -hankkeeseen saatiin 70 000 €:n avustus aluehallintovirastolta. Hankkeessa vahvistetaan ja tuetaan perusopetuksen kouluissa sekä lukiossa tehtävää nuorisotyötä.
- Liikuntaneuvonta ja elintapaohjaus 2022-2024 aluehallintovirastolta 7 500 € avustus.

Liikuntaneuvontaa ja elintapaohjausta jämsäläisille 2022-2024 -hankkeeseen saatiin 7 500 €:n avustus. Hanke aloitettiin syyskuussa yksilö- ja pienryhmätoimintana. Toimintaan osallistui 27 henkilöä; liikuntaneuvonnalle on ollut selkeä tarve. Syksyn aikana kehitettiin moniammatillista liikuntaneuvonnan palveluketjua. Noin puolet asiakkaista ohjautui palvelun käyttäjiksi terveydenhuollon kautta. Suurin osa yksilöohjausasiakkuuksista jatkuu vuonna 2023. Vuodelle 2023 on haettu uutta avustusta.

Nuorten Rinnalla koulussa -hanke jatkui vuonna 2022 toisella asteella Jämsän lukiossa ja Gradia Jämsässä. Hanke on alkanut 15.2.2021 ja se päättyy keväällä 2023. Hankkeessa työskentelee yksi nuoriso-ohjaaja. Hankkeessa kehitetään 2.asteen oppilaitoksissa tehtävää koulunuorisotyötä. Toiminnan päämääränä on nuorten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen ja lisääminen, sekä yhteisöllisen toiminnan vahvistaminen. Nuorten rinnalla koulussa 2023-2024 -hankkeen myötä koulunuorisotyö jatkuu lukiolla kahtena päivänä viikossa lv. 2023-2024.

Myönnetyt palkinnot:

Jämsän kaupungin vuoden 2021 urheilijapalkinto myönnettiin pituushyppääjä Kristian Pullille.
Viljo Järvisen kulttuuripalkinto 2022 myönnettiin Jämsän Seudun Kameraseura ry:lle.

Investoinnit:

Juuso Waldenin ja paperiteollisuuden muistomerkki

Paperiteollisuuden ja Juuso Waldenin muistomerkin kunnostushanke aloitettiin Juuso Waldenin muotokuvan ja sen jalustan uusimisella. Kunnostettu muotokuva asennetaan uudelle graniittijalustalle keväällä 2023.

Investointikohteelle kirjautuneita kustannuksia on 5 000 euroa. Kunnostushanke jatkuu vuonna 2023 ja hanke sisältyy hyväksyttyyn vuoden 2023 investointiohjelmaan.

Nuorisotilan kalustaminen

Uuden Forumin kiinteistöön sijoittuvaan nuorisotilaan Nuorten Raitille on hankittu kalusteita (sohvia, tuoleja, pöytiä). Osa nuorisotilan kalustamiseen ja varustamiseen sekä rakentamiseen liittyvistä hankinnoista on kirjattu talouspalvelujen ohjeiden mukaisesti käyttötalousmenoiksi. Käyttötalouteen kirjautuneita kustannuksia on yhteensä n. 22 000 euroa ja investointikohteelle kirjautuneita kustannuksia n. 12 000 euroa.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki				
Tavoite	Kehitämme ja toteutamme yhdessä asukkaiden, asiakkaiden ja eri toimijoiden kanssa uudesta pääkirjastosta kaikkien yhteisen kohtaamispaikan ja olkkarin.			
Mittari	Toimintakate €/asukas	Lähtöarvo 12/2021	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		- 157,84	178,61	176,15
Toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut. Talousarviomuutoksella korjattu toimintakate €/as 178,61 €. Toteuma 1-12 /2022 on 176,15 €/as. Raitti-kokonaisuus avattiin yleisölle 9.6.2022. Asiakkaat ovat löytäneet palvelujen kokonaisuuden. Palvelujen käyttö ja kävijämäärät ovat lisääntyneet merkittävästi. Tilojen käyttö on ollut monipuolista; omaehtoinen toiminta on lisääntynyt. Sijainti, saavutettavuus ja esteettömyys sekä omatoimikirjastokonsepti ovat saaneet kiitosta. Jatkossa kiinnitetään huomiota henkilöstön yhteistoiminnan vahvistamiseen elämänlaatu palveluissa. Raitti-raati valmistellaan v. 2023 aikana			
Toimenpide	Tavoitteen mukainen painopistealue: jämsäläisen aktiivisuuden, osallisuuden, yhteisöllisyyden edistäminen sekä turvallinen ympäristö			
Toimenpiteen kuvaus	Raitin raati -toiminnan arvioidaan käynnistyvän vuonna 2023. Kuntalaisten osallisuutta on lisätty mm. sosiaalisen median kanavien kautta. Nuorisovaltuuston toiminta on ollut aktiivista. Alkuvuodesta nuorisovaltuusto keräsi ideoita nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi osallistavan budjetoiminnan kautta. Ideoista toteutettiin mm. syksyllä torilla järjestetty nuorten kulttuuritapahtuma Tapahtuma X. Vinnin tilan kehittämisessä on tehty yhteistyötä Jämsänlaakson Setlementti ry:n kanssa. Vinnin tilalla on järjestetty erilaisia tapahtumia, joihin on osallistunut yhteensä n. 1 000 henkilöä. Tilojen turvallisuudesta on huolehdittu työpaikkaselvitysten ja lakisääteisten terveydensuojelun valvontasuunnitelman mukaisten tarkastusten yhteydessä. Omatoimikirjastoja on käytetty aktiivisesti. Pääkirjaston omatoimikirjasto on tuonut asiointimahdollisuuden myös varhaisaamuihin, myöhäisiltoihin ja viikonloppuihin. Jämsänkosen omatoimikirjaston käyttöönottoa on valmisteltu; käyttöönotto tapahtuu keväällä 2023.			

Tavoite	Hyvinvoiva jämsäläinen mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella, terveillä elämäntavoilla			
Mittari	% /8-9 luokkalaiset vähintään tunnin päivässä liikkuvat (kouluterveyskysely joka toinen vuosi)	Lähtöarvo 12/2021	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		29	31	29
Mittari	yli 65-vuotiaiden osuus kaikista opiskelijoista		Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
			43	43
Mittari	lainaus/asukas	Lähtöarvo 12/2021	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		10,3	12,9	11,17
Toteutumisen arviointi	Tavoite on pääosin toteutunut. Yli 65-vuotiaiden osuus kaikista opiskelijoista oli 43%, joten tavoitetaso toteutui. Lainaus/asukas tavoitetaso 12,91 ja toteuma koko vuoden osalta 11,17. Pääkirjaston lainausmäärä kasvoi (216 175 lainausta / v.2022), mutta koko vuoden toteumaan vaikutti pääkirjaston 6,5 viikon sulkuaika muuton takia. Alkuvuoden koronarajoitukset ja asiakkaiden varovaisuus näkyvät lukemassa. Digitutor-toiminta alkoi syksyllä ja jatkuu vuonna 2023. Lukukoordinaattorihankkeen rekrytointi käynnistettiin. Kouluterveyskyselyn 2021 mukaan 29 % 8-9 -luokkalaista liikkui vähintään tunnin päivässä. Seuraava kysely toteutetaan vuonna 2023, joten tavoitteen toteutumista näiltä osin ei voida arvioida tänä vuonna. Uimahallin asiakasmäärätavoite alkuperäisessä talousarviossa on 60 000, lisätalousarviossa 50 000. Asiakasmäärä oli 47 310, joten tavoitetta ei aivan saavutettu. Joulukuussa alkaneen energiansäästökampanjan myötä saatiin myönteistä medianäkyvyyttä ja kuntalaiset aktivoituivat käyttämään uimahallin palveluja enemmän. Liikuntaneuvontahanke käynnistyi syyskuussa, toiminta tavoitti 27 asiakasta. Uuden Raitti-kokonaisuuden palvelujen käynnistyminen on otettu ilolla vastaan. Työväenopisto aloitti marraskuussa maahanmuuttajien suomen kielen ja kotoutumisen koulutuksen.			
Toimenpide	Tavoitteen mukainen painopistealue: kaikenikäisten kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen			
Toimenpiteen kuvaus	Järjestettiin ohjattua toimintaa kaikenikäisille vapaa-aikapalveluissa ja opistopalveluissa esim. työväenopiston kurssitarjonnassa huomioitiin eri ikäiset kuntalaiset ja heidän toiveitaan. Kirjaston palvelulupaus toteutui varsin kattavasti, järjestettiin mm. satutuokioita, kirjavinkkauksia 3. ja 7. luokkalaisille sekä tiedonhaun opastukset toisen asteen opiskelijoille. Elämänlaatupalveluissa järjestettiin runsaasti tapahtumia (Satuverstas, Toimintalauantait, musiikkiopiston konsertit, yleisöluennot, lukupiirit). Koulunuorisotyö jatkui kaikilla yhtenäiskoulualueilla ja toisella asteella. Harrastamisen Suomen mallin kerhotoiminta alkoi syksyllä kaikilla perusopetuksen kouluilla. Liikuntaneuvontatoiminta alkoi syyskuussa yksilöohjauksina sekä pienryhmätoimintana. Digitutor-toiminta käynnistyi syksyllä Raitilla tarjoten digiopastusta sähköiseen asiointiin. Työväenopiston senioriliikuntakursseja suunniteltiin ja toteutettiin yhteistyössä vapaa-aikapalvelujen kanssa.			

Talousarvion toteutuminen

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	725 470	632 970	692 657	59 687	109,43 %
Toimintakulut	-4 060 590	-4 089 263	-4 101 422	-12 159	100,30 %
Toimintakate	-3 335 120	-3 456 293	-3 408 765	47 528	98,62 %
Poistot ja arvonalentumiset	-75 740	-75 740	-75 556	184	99,76 %
Tilikauden tulos	-3 410 860	-3 532 033	-3 484 321	47 712	98,65 %

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP2021	TA+lta 2022	TP2022
Elämänlaatupalvelut	- 157,84	- 178,61	- 176,15

	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TA + Lta 2022	TP2022
Musiikkiopiston opiskelijamäärä	350	338	350	350	362
Työväenopiston opiskelijamäärä	1540	1727	1700	1700	1800
Yli 65-vuotiaat opiskelijat (määrä)	505	499	730	730	774
Yli 65-vuotiaat kaikista opiskelijoista (%)	40 %	29 %	43 %	43%	43 %
Kirjaston kävijämäärä (fyysinen)	71850	70889	110 000	110 000	98 789
Lainaus/asukas	10,08	10,3	12,9	12,9	11,17
Uimahallin asiakasmäärä	36368	28428	60000	50 000	47 310
vähintään tunnin päivässä liikkuvat 8-9 luokkalaiset %-osuus (kouluterveyskysely joka toinen vuosi)	26,5	29	31	31	29

Lautakuntatason suoritetaulukko

	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	Ta 2022	Ta 2022+ lta	Tp 2022	
€/ asukas opistot yht.	45,47	48,33	50,5	49,07	48,96	50,19	56,19	
€/asukas kirjasto	46,52	49,3	50,5	50,4	55,54	56,38	56,21	
€/ asukas kulttuuri	7,22	7,39	6,03	5,85	9,45	9,98	8,47	
€/ asukas liikunta	75,97	28,44	35,60	34,13	34,24	39,86	35,81	
€/ asukas nuoriso	18,47	18,85	18,73	18,08	22,80	22,17	20,72	

€/asukas uimahalli	16,94	17,24	25,04	23,20	20,22	25,11	23,38	
€/asiakas uimahalli	8,40	5,64	13,69	16,04	6,52	10,27	9,56	
€/opiskelija (toimintakate)	400,90	381,33 *	496,09	474,03	462,16	473,74	502,90	
€/kävijä (kirjasto)	10,91	10,16*	13,99	14,06	9,77	11,01	11,01	
lainausmäärä	242 187	240 920*	200 584	203 979	250 000	250000	216 175	

*lähtien, vuosi 2019 arvioitu vuoden 2020 talousarviota valmisteltaessa